

UNIVERSUL LITERAR

Bărci de pescari de MARIUS BUNESGU.

În acest număr: SĂRMANUL KLOPȘTOCK, G. BRAESCU, A. COTRUȘ, JOSEPH DELTEIL, ALEXANDRU MARCU, G. TALAZ, ȘT. NENIȚESCU, ION BARBU, DON JOSE, G. CĂRDĂȘ, ZAHARIA STANCU, M. NANU, EUGEN VICTOR, N. N. TONITZA, B. CECROPIDE, G. BREAȘZUL, PENTAPOLIN, I. FLOROIU și PERPESSICIUS. Buletin bibliografic săptămânal de Al. Sadilonescu. Desene de Șt. Dimitrescu.

An. XLII, Nr. 7.

14 Februarie 1926

Lei 5.

INTEROGATORIUL

de SARMANUL KLOPȘTOCK

— La ce oră s'a petrecut ?
— La cinci, în dimineața zilei de zece Martie.

— Dar momentul era prea măreț pentru a te hotări să-i întuneci strălucirea, împrăștiind un sânge care avea să mănjească puritatea sfântă a unui voal! Pentru ce numai decât în noaptea nunții ?

— Mânia îmi fierbea în tâmpile! Capul mi se golise. Fibrele mi se destrămau într-o încordare fierbinte. Creerul nu mai era la locul lui. Numai o mână mai trăia în mine!

— Mâna ucigașului !

— O singură mână din tot colosul stârvului ăsta ! O mână care avea să mă piardă !

— O mână în care se mai găsea și un revolver ! Întâmplarea asta cum o explici ?

— O zeificam. Fericirea era prea afară din cale de orbitoare pentru ca să fi putut ține prea mult timp, dacă nu să mă părăsească pentru totdeauna. Experiența meseriei d-vs. sper că are să vă edifice neîntârziat asupra celor ce se întâmplă în deobște cu acele căsătorii impuse de orgoliul părintesc — părinții care n'au nimic comun cu pasiunea înăbușitoare a copiilor subjugată tiraniei lor vanitose ! Ambițiunea lor m'a adus înaintea Dvs. !

— Revolverul ?

— De ce să mai tăgădui ? Prăbușirea se apropia !

— Cum s'ar putea demonstra puterea acestei obsesii ?

— Vam spus. Prea erau frumoase făgăduințele acestui vis, și pe deasupra grațiile îngorești ale Rosaliei îl găteau cu podoabe de neînchipuit !

— Până aici cel puțin, nu văd nici un motiv care să te fi determinat să tragi !

— Cereemonialul cu tot accesoriul său de fățarnicie, de complimentări schimonosite, de fard abject, laș și insolent, se potolise în mutismul căsnit al sătuirilor cari mai cer încă de băut. Lumea se retrăsese. Voalul alb și sobru ca o tulpină de erin, revărsa peste ființa ei suavă toată primăvara lîneretelor pârquitate. Am dat perdea înătr-o parte. Pe fereastră a năvălit îndată poezia tristă a serii. Benți albastre de senin umed, înșulitate de luminile visătoare ale stelelor, puneau în asternutul nupțial, îndurarea cerului încărcat de promisiuni. Beat de reverja lui mută, m'am reîntors spre Rosalia. Ce ai pitit în poală ? am întrebat-o peste fire de uimit, căci ce putea ascunde vestmântul ei sacru decât avuția unui suflet virginal ? Nici un răspuns ! Aceiași sălbatecă neînduplecare ! Am trecut din nou la fereastră. Din înfir se apropiau pe adierile revărsatului alte tablouri, topindu-se în splendoarea răsăritului. Pământul se scula din somn. Orbit de măreția acestei renașteri, care opra frumusețea în loc într-o încremănire de atotputernicie nevăzută mi-am întors privirea spre soarele meu din casă. Aci răsărea și el odată cu cel din fereastră, făcând din Rosalia o sfântă. De data asta nu mă înșelasem ! Slujit de adâncul privirilor pline de ființa ei, am văzut clar, totul. Haina de mireasă mă mințise amar. Ea nu investimantase numai curățenia unui suflet ! În corajul Rosaliei s'a furișat îndată un portret.

M'am apropiat cu reculegerea și calmul cu care în curând va trebui să mă ure pe esafod. Arată-mi fotografia. urlai eu ! O manie surdă îi scăpără în ochii încremenți de o stângăcie ucigașoare. Ce rost a mai avut atunci înfățișarea mea

la altar, dacă fățarnicia ei aducea un alt înaintea lui ? Aceleași priviri înfricoșătoare continuau să-mi amuțească indignarea. Din pulpana fracului, revolverul își înălță spre creerul aprins răceala lui alinătoare. Hotărit, amintirea chipului înfățișat în portret, nu-și mai putea găsi odihna pe un sân pe care mi l-a dăruit societatea, arhimandritul și Dumnezeu ! Un răspuns se înăbuși grabnic în luminile ochilor ei surprinși. Am așteptat. Buzele învinețite de manie, se sătūră în apăsarea unei șoapte. Ei au dorit-o, putu să îngăimez mai în urmă. Dar soarta s'a opus până în cea din urmă clipă, adăogă sufocată. Aceasta însă nu însemna că desrobirea avea să mai întârzie ! Oțelul alunecă pe oglinda atlasului și cocoșul își dete duhul între orbitele pline de trufie ale Rosaliei !

— Prea e desugătoare odioșia crimei, pentru a putea fi micșorată prin culpa unul portret !

desen de S. MAUR

SARMANUL KLOPȘTOCK

— Dar nu e vorba de oricare alt portret — un portret de rând, banal, o fotografie de familie, care oricât de pretuit ar fi fost prin amintirea lui scumpă, sau prin valoarea imaginii persoanei ce înfățișă, nu-și avea rostul în corajul nevastei mele. Ezitarea ei de a mă lămuri în uluirea mea desnădăjduită, mania cu care mă sfidă atunci când îi ceream să-mi vorbească de rățăcirea lui printre foile ei de mireasă, intrasingenta cu care mi-a refuzat explicațiunile de rigoare, militând în favoarea bănușelilor mele nu mai făcea dubioasă prezumția că între sâni logodnicei mele suspina, tupilată cu atâta grije, o reliqvă care m'a scos din minți și m'a adus astfel înaintea dvs. !

— Un amant ?

— N'ași putea întări. Totuși sub acoperișul celui dintăiu culcuș al nostru, mucavaua care m-a pierdut, nu-și găsea în nici un fel rostul ! Pentru ce atâta ocrotire cu nimic justificată ? Vă închipuiți că în ipoteza unei sincerități degheitate chiar, Rosalia și-ar fi putut trece foarte comod amantul pe sub ochii mei îndobitociți de patima îndrăgostirii, prin

luxul unui simplu gest de a-mi fi întins nesinchisită portretul. Dosirea lui cu atâta înverșunare mi-a rățăcit mintea și revolverul și-a grăbit descărcătura înaintea oricăror altor explicațiuni pe care răbdarea mea le-ar fi putut solicita încă stăruitor ! Era târziu. Trăznetul pistolului îi țesu în grabă o eșarfă de sânge dealungul îmbrăcămintei ei de fildes și frumusețea Rosaliei se risipi fulgerător într-o îngrămădire de mătăsuri de flori și de podoabe.

— Ai recunoscut portretul ?

— Pasici, Hanum Pasici, locotenentul de fregată, pretendentul căzut în disgrăția superiorilor păcăliți cu o dotă fictivă și în oprobriul familiei Rosaliei care oferea fiicei lor, în schimbul celor două trese amanetate și a unei spele înfrânte, avuțului și numele meu onest !

— În forma asta oprită aci povestea, ar putea oarecum sugera juraților indulgența. Dar ce portret ai mai putea născoci pentru ca să cocoloșesti moartea bătrânei Frozi ?

— Mama !

— Ce amestec a putut avea sârmana octogenară în niste răfueți care se aranjau numai și numai între d-ta și soția d-tale ? Din informațiunile de familie și din investigațiunile reporterilor a rezultat că nefericita moartă nu cunoștea nici pe departe manoperile cari au precedat căsătoria și ea, ceva mai mult, la câteva secunde dela defunțură, s'a grăbit să pătrundă în odăia de culcare, oferind ajutoare Rosaliei care murca; că oricum, portretul locotenentului Pasici și toate parascoveniile de care te-ai servit pentru a atrage compătimirea Curtii, nu pot sprijini amestecul bătrânei în criza care ne preocupă.

— Explicația e mult mai simplă decât se poate închinui. Supremăția geloziei având la obârșia ei o pasiune ucigașoare pentru femeia intransigentă, a strivit în îndrăgostitul pătimas, iubirea, respectul și mila de mamă ! Pentru mărinimia ei divină, pentru bunătatea ei de sfântă, pentru îndemnul de a fi venit în ajutorul dusmanei mele de moarte. — În ajutorul aceleia care îmi surpase nădejdea de anoi, în ajutorul aceleia care mi-a sfidat durerea cu atâta lipsă de omenie, am ucis-o și pe ea. — pe mama, — pe aceea care se renoua să sprijine o nemernică muribundă, al cărei mormânt nu va trebui să se hucure nici chiar de lumina unei lacrimi !

ADIO

— Tristan Derême —

Și noi tăcem. Tremură 'n vânt
Umbra sălcilor ușoară
Desi n'ai spus vre-un cuvânt
Eu știu e „cea din urmă seară“.

Bun rămas. Frunze cad. Luna
E aciaș. Decor banal,
Amurg. O stea într'una
Străluce ca un punct final.

Surâzi ascunsă 'n umbre blânde
De seară. În mine-am regăsit
Parfumul tainic ce s'ascunde.
În parcul de mult părăsit

Tradus de M. NANU

IOANA D'ARC

de JOSEPH DELTEIL

Cântec de iarnă

CAP. IV.

Suratele din cer

Ioana păzea vacile în livadă. Intinsă pe spate, stătea la umbra unui corcoduș. Era în luna 1424. Aerul ardea. De jur împrejur colinele, nemșcate sub brazi și sub soare, aromind de pruni, de iarbă și de turme, visau, ațipite de-abinelea. O boare ușoară se clătina în voce în zarea destinsă. Era atâta verdeață pe lume că pielea părea verde. Ioana, cu ochii întredeschși privea corcodușele rumeniindu-se în frunzele grase. Iși simțea luminile ochilor coapte și dulci ca pe niște fructe. Zăcea pe jumătate pierdută în lumina 'ncălzită

Deodată, din înaltul cerului, o femeie începu să coboare din nor în nor. Răsărită din aer și din spațiu, alcătuită din ceață și vis, ea aluneca în aural și trandafiriu ldimineții. Părea că-și dăduse drumul prin desimea aerului, în direcția atracției universale și ochii ei se uitau, de departe la Ioana d'Arc, în adâncimile Vosgilor Loreni. Se apropia cu o viteză proporțională cu patratul distanței și în curând pluti pe deasupra livezii. Atunci, formele-i neconsistente, luară ființă și veșmintele căpătară culoare.

Se așază deasupra Ioanei, pe corcoduș, cu picioarele în furca pomului și cu spațele rezemat de creanga cea mai mare.

Ioana își frecă pleoapele, inima îi bătea tot mai tare, limba i se uscasc. Postise în ajutor și puterile îi erau slăbite.

O nesfârșită lăncezeală pusese stăpânire pe pieptu-i. Se simțea puțin zăpăcită, fără de vre-o apărare în contra căldurii și a propriei ei slăbiciuni. Și-apoi de cîtăva vreme, avea din când în când, amețeli. Era de treisprezece ani și fenomenele pubertății îi încercrau trupul fără de știrca ei. Iși frecă pleoapele, nu-și mai simțea vinele, picioarele îi furnicau. Iși simțea răsufierea și aspră și blândă, ca fulgii porumbeilor, primăvara.

Dar vedenia, cu o voce roză și fragedă îi zise :

„— Ioană, Ioană, nu te teme de nimic. Dumnezeu te-a ales printre florile lumii. Și iată-L că-ți trimite fecioarele lui !”

Ioana se ridică nedumerită. Insa cuvintele din cer îi turnaseră în simțuri, o energie neobișnuită, și'n trup elasticitate. Ingenunchiă în fața corcodușului și fără de cuvânt, privi pe femeie, „cu ochii ei trupesti”.

Femeia era o tânără fecioară de cincisprezece ani, foarte bălăe și cu părul auriu. Pieptu-i turna într-o rochie albastră înstelată cu alb, nu era lipsit de majestate. Cu boiul solemn, între frunze, cu brațele până la cot goale, cu fruntea semeață, încinsă cu o cunună de corcodușe, surădea cu un aer de-o gingășie vicleană. Picioarele-i de țărancă erau încălțate cu saboti și pe umăr purta o mică broboadă de lână de Lorena. Dinții îi străluceau ca prundișul luminat de lună și obrajii fragezi îi erau ușor pistruiți. Când respira sâni ei tari, de fecioară din Vosgi, înăltau în față-i două orizonturi.

Ioana stătea în genunchi, aiurită de vedenia cerească. Și femeia urmă :

„— Fii înțeleptă și tare, Ioană și iubește pe Rege !”

Ioana tresări. Să iubească pe Rege ! Să iubească pe Rege !

Și îngână :

„— Eu nu's decât o biată fată de țară. Îmi păzesc vacile în livadă și'm fac rugăciunile la timp. Doamnă, sunt roaba dumitale”.

Atunci, Doamna, surăse prietenește. Luă

o corcodușă și tinzând-o Ioanei îi spuse :

„— Scoală Ioană și dă-mi mâna. Dumnezeu mă trimite să-ți dau sfaturi și corcodușe. Ia și mănâncă, căci fructul pomului e semn de sănătate. Vino, eu sunt sfânta Caterina și iată și pe prietena mea, sfânta Margareta”.

Și-i arătă, la stânga ei, o altă Doamnă, stând pe o altă creangă. Margareta părea și mai tânără, abea de treisprezece ani. Avea mijlocul mai subțire, sâni mai mici, și era brună ca un șarpe. Ochii ei aveau strălucirea răutăcioasă a fecioarelor și picioarele îi erau plâpânde ca de copil. Era îmbrăcată într-o rochie roză înstelată cu alb și capul acoperit cu o pălărie de paiu proaspăt. O mută copilărească pe fața de cer. Surădea fără grijă și pe ascuns crânfănea corcodușe, cu mare lăcomie.

Ioana se ridică. Intinse mâinile spre cele două Sfinte. Nu-i mai era frică. Se uita la dănele liniștite. Semănau aidoma cu suratele ei din Domremy. Acu, îi mângăiau părul cu degetele lungi și rădeau ca două viori. Și în părul ei, Ioana auzia muzica cerului.

Deodată, luând seama la lăcomia Margaretei, Ioana tresări, rușinată că nu oferise nimic prietenelor ei. Și murmură repele :

„— Dacă vreți, dau o fugă să vă aduc șuncă și ouă, și poate și-o picătură de vin ?”

Dar Margareta răspuse :

„— Eu nu voesc nici vin, nici carne. Îmi place laptele și inimile simple”.

Și'n aceeași clipă făcu semn uneia dintre vaci. Și vaca înaintă îndată cu ugerile doldora, supusă. Sfânta Margareta se băgă între coapsele ei și începu să o mulgă, cu poftă. Iși umplea pumnii cu lapte și-apoi îl da de dușcă.

In sunete de zurgălăi,
Cu ceata veselă de sâni,
Iată, venii să-ți bat mătâni
Să mă închin ochilor tăi,
— Atâta de seninl căprii —
Și să te rog la joc pe vâi,
Cu ceata veselă să vii.

Zăpada 'n câmp curată-i ca
Și dorul care m'a adus
Și ninge liniștit de sus
Fulgi ușurei ce'mi amintesc
Surâsul din privirea ta...
— Hai, să-i privești cum strălucesc,
Să vezi ce vraje-i

La cotul părții pe deal,
Pădurea învețită 'n nea,
Dulceasă-i ca iubirea mea...
— Aici s'a poticnit un cal —
Flori ni-au fulgerat prin trup,
Când am zărit cum ne privia
Dintr'un desiş ochiul de lup —

Noi chiuind pornirăm iar
Și am uitat lupul flămând...
— Din zări, întunecat chenar,
Un stol de ciori venia cântând...
Și ciorile în graiul lor
Se veselean de-aceiaș gând,
Din bucuria tuturor...

— Și-l vezi pe moșul vizitiu,
Vărit cu totul în choacă,
I-i barba numai promoroacă
Și rade moșul, că-i hazliu...
— Sânt doar cu moșul — tu lipsești —
Ceilalți ne rād — Hai și-au să tacă,
Dac'or zări, pe puful perni, în sanie, ca și'n povești,
Zburând cu mine zâna iernii —

EUGEN VICTOR

MINIATURA DE JEAN FOUQUET

Reprezentând pe Sf. Margareta și generalul roman Olybrius. Se crede că Fouquet a pus scena în apropierea castelului Loches, că generalul roman e Carol VII și că sfânta este Ioana d'Arc. (Museul London).

Apoi, Sfintele se așezară pe iarbă, lângă Ioana. Acu erau trei surate drăguțe vorbindu-și cu simplitate dar și cu oarecare pasiune...

„— Ioană, zise Caterina, Dumnezeu te roagă să fii o femeie războinică și să comanzi soldații!”

„— D-apoi eu nu cunosc armata, Caterină..., și mai am și-o mare spaimă!”

„— Ioană, Dumnezeu o să-ți alunge toată spaima; el o să-ți dea un cal voinic pentru luptă și o să te trimeată împotriva Englezilor!”

„— Caterină, eu nu cunosc pe Englezi. Iusă aud vorbindu-se numai rău de dânșii, și mi se pare că au să-mi facă numai necazuri!”

„— Ioană, Ioană, nu te teme de fel de Englezi. Tu ai să-i ciopârțești în bucățele mici și-ai să-i birui cu totul!”

În vremea asta, Margareta culesese o margaretă din livadă și cu ochii lucioși, o desfoia pe 'ndelete, murmurând încet:

„— Puțin... mult... la nebunie... de loc...”

Și deodată se sculă aiurită, strigând:

„— Ia nebunie! Ia nebunie!”

Și cele două Sfinte sburară una lângă alta, paletice, fînându-se de mână, și repetând dealungul norilor:

„— Ioană, Ioană, ia seama, Dumnezeu te iubește la nebunie!”

A doua zi și în zilele următoare, Sfintele nu se mai întoarseră. În fiecare zi, Ioana cerceta zările și livada, boschetul și cerul. Zadarnic. Nu cumva personagiile cerești se găseau mai la largul lor în Pădure, în marca Pădure a Vosgilor? Ioana își mână vacile într'acolo:

Pădurea, Pădurea cu un P mare, temple de frunze și păsări, mare și cer, mister înfricoșător, lăcaș al spaimii și al divinității. Pădurea, pentru cei din Domrémy, înfățișa o peșteră de nepătruns, în care străvechi amintiri de seniori sănge-roși se suprapuneau peste practice vrăjitoresci și peste viziuni de infern. Pădurea, entitate înspăimântătoare, leghioane de bufnițe și de lupi, scorburi umbroase cu șerpi, spațiu fără margini și fără consistență, ziduri în toate părțile și în toate părțile spărturi, pericole elastice, întunecimi închise. Pădurea, viziună a Bradului și a Singurătății, a Apei și a Vântului!

Însă, în dimineața aceea, Ioana intră în pădure, cu un aer nevinovat. Și ndată totu-i păru plăcut și plin de grație. Vulturii se prefăcură în privighetori, și apa, misterioasa apă curgea într'un răușor de mușchiu fraged. Trunchiurile cele mari ale brazilor erau calde ca și carnea copiilor, umbra pe sub bolțile de copaci era verde ca fânul și departe se vedea o bucată de cer albastru. Vântul era numai o boare și adierea aducea mirezme de năsturași și de izmă.

Un iepuraș — două urechi zvârlite pe spate — o rupse frumușel la fugă pe frunze uscate. Iei și colo: cozi de veverițe, ciocuri de mierlă, boturi de nevăstuici. Pădurea, pădurea cu p mic, murmura dragăstos ca o tânără mamă. Temperatura era așa de plăcută, vacile așa de muzicale, că Ioana se întinse sub copacii prietenoși și sufletul și trupul ei, simțitoare, așipiră. Dormea și visa. Și'n visurile ei, Ioana vedea pe suratele ei Caterina și Margareta...

A doua zi Sfintele se arătară din nou.

Ele veneau spre Ioana, străbătând livada, braț la braț și răsând nebunește. (Căci îmi închipui că Sfînji nu se plictăsesc în Raiu).

Decum ajunseră în fața Ioanei, dănselor o îmbrățișară pe rând, și-i ziseră bună dimineața. Și Caterina apucând-o pe neașteptate, de mână, îi puse în deget un inel de fier, ciudat și sărac și-i zise:

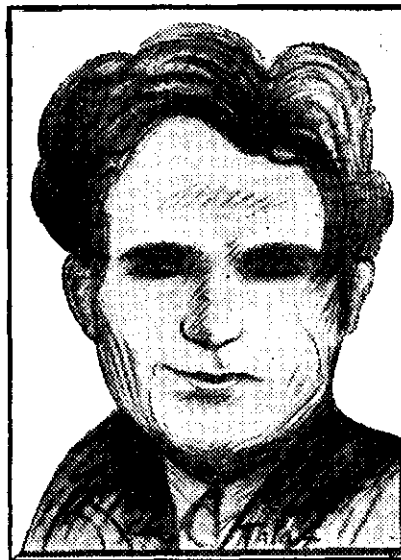
„— Ioană, iați inelul Franței!”

După aceea Sfintele o luară între dău-

SOARE

*Ziua 'ntreagă am cioplit un diamant
Și'n rozetă grea de aur l-am încins,
Și la Soare 'n mii de fețe s'au aprins
Stropi de Soare'n strălucitul diamant;*

*Și rozeta grea mi-am pus-o pe-un inel,
Și rotesc inelu'n mâna mea mereu,
Ca un astru dăruit de Dumnezeu
Unei lumi dintr'un adânc știut de el;*

desen de G. TALAZ

*Și'n rotirea luminoasă se scufundă
Ochiul meu, de-mi par cu însumi diamantul,
Dar o nejură mă 'nvăluie — și neantul
Parcă-mi soarbe diamantul și-l scufundă.*

*Eu încerc însă din neguri să-l adun,
Să-l rotesc în ochii mei ca 'ntr'o amcază,
Să-l mai văd cum mii de fețe scânteiază,
Și pe mâna mea podoabă să mi-l pun.*

*Dar nu poate să-l mai vadă ochiul meu
Și nici gândul meu nu poate să-i aprindă
O sclipire cât de mică și să-l prindă,
Din noianul de 'ntuneric tot mai greu,*

*Și atunci simt văzduhul fără Soare...
Și n'feleg că diamantul meu e lut,
Ca și aurul și ochiul meu pierdut,
Fără tinc Soare! Soare! Soare!*

G. TALAZ

sele și câte și trele se plimbară înlănțuite, prin livadă, câte și trele așa de frumoase. așa de fragede, de pure și de asemenea, că n'ai mai fi putut spune care e Ioana, care-i Caterina și care-i Margareta...

Și Caterina zise:

„— Ioană, Dumnezeu îți poruncește să mergi într'ajutorul regatului Franței!”

Ioana pierdută, răspunse:

„— Nu știu nici să citesc, nici să scriu. N'am să pot să călăresc nici să conduc soldații în luptă!”

„— Ioană, Ioană, nu te îndoi niciodată de nimic. Îndoiala stânjenește totul și numai îndrăzneala dă roade. Credința: iați întâia dintre virtuți. D-zeu făcu lumea tot într'o zi de îndrăzneală. Fapta e de-un milion de ori mai frumoasă de cât cugetarea... Ioană, puterea cea mai mare a omului e ignoranța. În politică, în iubire, în strategie, frumusețea e să nu cunoști regulile jocului. Tinerii generali ai lui Bonaparte, neștiutori și îndrăzneți, ei, niște mițitei nebuni, vor birui la 27 de ani pe cei mai înțelepți comandanți de pe lume. Un grăunte de nebunie întotdeauna fecundează

sufletul. Un pic de naivitate vine de hac la orice. Nu -idecât o categorie: sublimul. Cu tâmplari se fac Iisusii, și cu ciobani Rodin-ii și Mistral-ii. Ioană, Ioană, credința mută munții din loc și tot ea câștigă bătăliile. Faptele cele mari sunt pe bază de pasiune și de dragoste. Pretutindeni, în cer și pe pământ, totul e numai o chestiune de curaj!”

...Să plece... Cuvântul ăsta mare o tulbură cu totul. Ioana stă întinsă în pat. Somnul întârzie. Visează... De cinci ani Sfintele stăruesc. Ele vin în fiecare săptămână, și vorbesc de Rege și de Dumnezeu și de nenorocirile din regatul Franței. Ioana se gândește: Să plece... Să-și părăsească maica și satul, vacile și prietenele, grădina îmbălsămată și dealul fraged, să plece, să se pună în fruntea oștilor, să facă vărsare de sânge... Să fie într'adevăr voiața lui Dumnezeu!... Și deodată Ioana se gândește la Rege. Regele, tânărul personaj din inima ei. Ioana nu se gândește niciodată la Rege, fără să se 'nduioșeze. „De ce plângi, Ioană? — Pentru că iubesc

A fost odată...

Il cunoștea un cartier întreg și nu-l ocolea nimeni.

Intră în case mari și în bordee, căută copii și bătrâni, bărbați și femei, pentru orice fel de boale. Chiar atunci când suferința era mai grea și primejdia mai mare, tot cu el începeau și numai în cazul când le dedea deslegare, făceau apel la alt medic mai cu vază.

Mulți nici nu știau bine cum îl cheamă. Ii ziceau Frânculeț, pentru că luă un leu de vizită, acasă la bolnav. La domiciliul său, numai cincizeci de bani.

Puteai să fii oricât de bogat, el tot atâta cerea și, în ruptul capului, nu primea mai mult.

— În fața lui Dumnezeu și-a boalelor, toți sunt egali!

Odată, m'am rugat de un bolnav să mă lase să fiu de față când îl va vizita doctorul.

Frânculeț îl întoarse pe toate părțile, îl ascultă, îl ciocăni și pe urmă spuse mulțumit:

— N'ai mai nimic. Nici nu-ți dau medicamente. De ce să te pui la cheltueală degeaba?

Prietenul îi întinse doi lei.

Doctorul luă unul din palmă și vru să plece.

— Te rog, primește-i p'amândoi... Imi faci plăcere...

— Nu se poate... Asta e taxa.

— Fă o excepție pentru mine...

— Pentru nimeni.

Totuși, prietenul îi vîrf în buzunar și leul celalt.

Frânculeț stete o clipă. Apoi, îl luă din nou și-l examină.

— Știi ce?... Nu ești așa de bine cum mi s'a părut... trebuie să te mai văd odată... Considerăm plătită și vizita cealaltă...

Și plecă împăcat că nu se abătuse dela drumul obicinuit.

În felul acesta, adunase pe vremea aceea vreo treizeci de mii de lei și-și cumpără o casă, mulțumit să poată eși din camera mobilată, unde locuise atâția ani.

Dar, odată așezat în noul domiciliu, ceva se schimbă în sufletul său. Fără să-și dea seama de ce, începu să primească mai mult, și, cu timpul, să ceară mai mult. Clienții vechi se răriră până dispărură, fiindcă nu înțelegeau de ce ar plăti altfel de cât pân' acum. Clienți noi nu apăruură, fiindcă porecla de Frânculeț nu inspira încredere.

Și iată, cum încet, încet, cartierul unde cucerise gloria îl uită până n'atrăta, încât astăzi nici nu știe bine dacă el mai trăește ori nu.

DON JOSÉ

pe Rege! Regele... Sfintele îi poruncesc: lubește-ți Regele!

Ea stă culcată în patu-i loren și-și închipuște că vede pe Rege într'un oraș de drept credincioși. E un tânăr încântător și nebunatic, îmbrăcat în mătasă și cu cisme de căprioară. Se simte nenorocit sub frunosul cer din Turena și ochii îi strălucesc de desnădejde și de iubire. Fecioara se lasă cu totul pradă visului ei. Imaginea sentimentală deslănțue într'ansa nelămuriri ciudate. Ea inbește pe Rege. Carnea i se înfioară din adâncuri... Să plece?... „E o chestiune de curaj!“ Acu Regele îi surăde cu trei zeci și doi de dinți de aur. El își apleacă peste culcușul ei tânărul piept de Franța... Regele e frumos!... Și Ioana tulburată, strigă:

„— Să plec!... da, da... voiu pleca...“

trad. de PERPESSICIUS

SCRISORĂ

De ți-ai purta făptura prin satul meu sărac
Și-ai înflori'n amiază cu nuferii pe lac,
De te-ai culca cu seara pe maldăre de flori,
Cu prepelești peștrițe de te-ai trezi în zori
Și-ai numără țărani ce trec spre lunci la coasă
Cu tălpile desculțe prin iarba de mătasă,
De-ai lăinici prin soare cu drumul și cu vântul.
Eu mi-aș iubi în tine iubirea și pământul
Și când te-ai reîntoarce — rod pârquiu de vară, —
Din câmpul meu cu măguri, vioaie și sprintară,
În târgul mohorât, cu uliți de asfalt,
Ți-aș săruta pe ochi văzduhul meu înalt.
Surâsul unui mac, rotund, pe gura'n rouă,
Pe brațe-argintul lunii, când se'ncovoaie, nouă,
Copilaria mea cu sbor de rândunele
Pe trupul tău: ram fraged de vis și viorele.

ZAHARIA STANCU

Dedicațiile

— MAX și ALEX. FISCHER —

În fiecare zi, între 2 și 4, d. Emile Franquette, eminentul critic dramatic dela *Petit Quotidien*, supuindu-se unui vechiu obicei, face o lungă preambulare pe jos.

Abia trăsesse ieri ușa după dânsul, și Iosif, valetul se și strecură în cabinetul de lucru al stăpânului.

Fără sgomot, Iosif deschise biblioteca. De pe primul raft, luă la întâmplare, patru volume.

Și se îndreptă spre anticar.

— Iată... domnule... începu Iosif. Am volumele astea de care aș vrea să scap. Poate că vă interesează?

Anticarul cercetă volumele, unul câte unul:

— **Hoful**, de Henry Berstein?... Na!, și încă un exemplar cu dedicație!.. Perfect! — **Bufonii**, de Miguel Zamacois?... Mai na, și tot cu dedicație. Foarte bine! — **Goana Torțelor**, de Paul Hervey?... A, fără dedicație... Păcat... la să-l vedem și pâl din urmă... **Să n'afie Suzana**, de Pierre Weber? Iar cu dedicație. Foarte bine, foarte bine!...

Și încheiă:

— Îți ofer șapte franci pentru toate patru. Șapte franci: câte doi franci de volumul cu dedicație și un franc pentru cel fără.

Și n vreme ce anticarul scotea banii din tețghea, Iosif, ridică copertele celor trei volume și pe foile de titlu citi:

*Scumpul meu Emile Franquette,
Cu bucuria de a-ți trimite aste 3 acte,
vechiul tău prieten,
Henry BERNSTEIN*

*Pentru Emile Franquette,
Cărui nădăjduesc să am plăcerea să-i strâng în curând, mâna, acest exemplar din Bufonii.*

Miguel ZAMACOIS

*Lui Emil Franquette,
Cu prea simpatice confraternitate
al său,*

Pierre WEBER

— Ciudat, foarte ciudat — gândi Iosif — curios cum numele lu'Domnu, două, trei linii și iscălitura autorului, numai atât și-i de-ajuns să dubleze prețul unei cărți!... Ei, da, la urma urmei, cu atât mai bine. Nu eu o să mă plâng de asta!

II

Intors din promenadă, d. Emile Franquette a scotocit de mai multe ori, în bibliotecă. Dar n'a băgat de seamă, de fel, lipsa cărților. De ce-ar mai sta, a-

tunci, Iosif, la gânduri, să mai încerce și astăzi?

E două și jumătate. Cu patru volume, scoase nu din primul, ci din ultimul raft, se îndreptă spre anticar.

Și cum merge, deodată, îl încearcă o curiozitate.

„Ia să vedem, își zice: O să iau șapte franci sau opt?”

Se oprește sub un gang, ridică copertele... cercetează foile de titlu...

— Drace! Na-ți-o bună... nici o dedicație... Am pierdut patru franci.

Și începe să-și facă reproșuri: „Ești un dobitoc, scumpe Iosife! Ai fi putut să verifici înainte de a porni la drum!“ Și gândindu-se ma ibine: „Ia stai puțin; este oare cu puțință, ca un anticar să cunoască scrisul tuturor scriitorilor?... Și apoi ai de scot cărți, sunt așa de mulți!...“ Și conchise: „Volumele astea n'au dedicații... De ce nu le-ai face eu câte-o dedicație?...“

Intră în cel mai apropiat birou postal. Ia un toc. Și după o violentă sfortare de memorie, scrie, fără să stea la gânduri, pe foaia de titlu a unuia din volume:

*Scumpul meu Emile Franquette,
Cu plăcerea de a-ți trimite aste 3 acte,
Se dă un pas înapoi ca să-și judece opera.*

— Admirabil. Bravo Iosife! Maniacul ăla de anticar, o să sară în sus de bucurie. Așterne-i acu și iscălitura.

Pe copertă, descifrează cu oarecare greutate, numele autorului. Și căznindu-se să trântescă și-o coadă impunătoare, își completează opera:

*vechiul tău prieten,
SOPHOCLE*

În trei rânduri, după aceea, se silește să-și schimbe scrisul. Și nu se lasă până nu împodobește și celelalte trei foi de titlu, a celorlalte trei volume, cu trei dedicații:

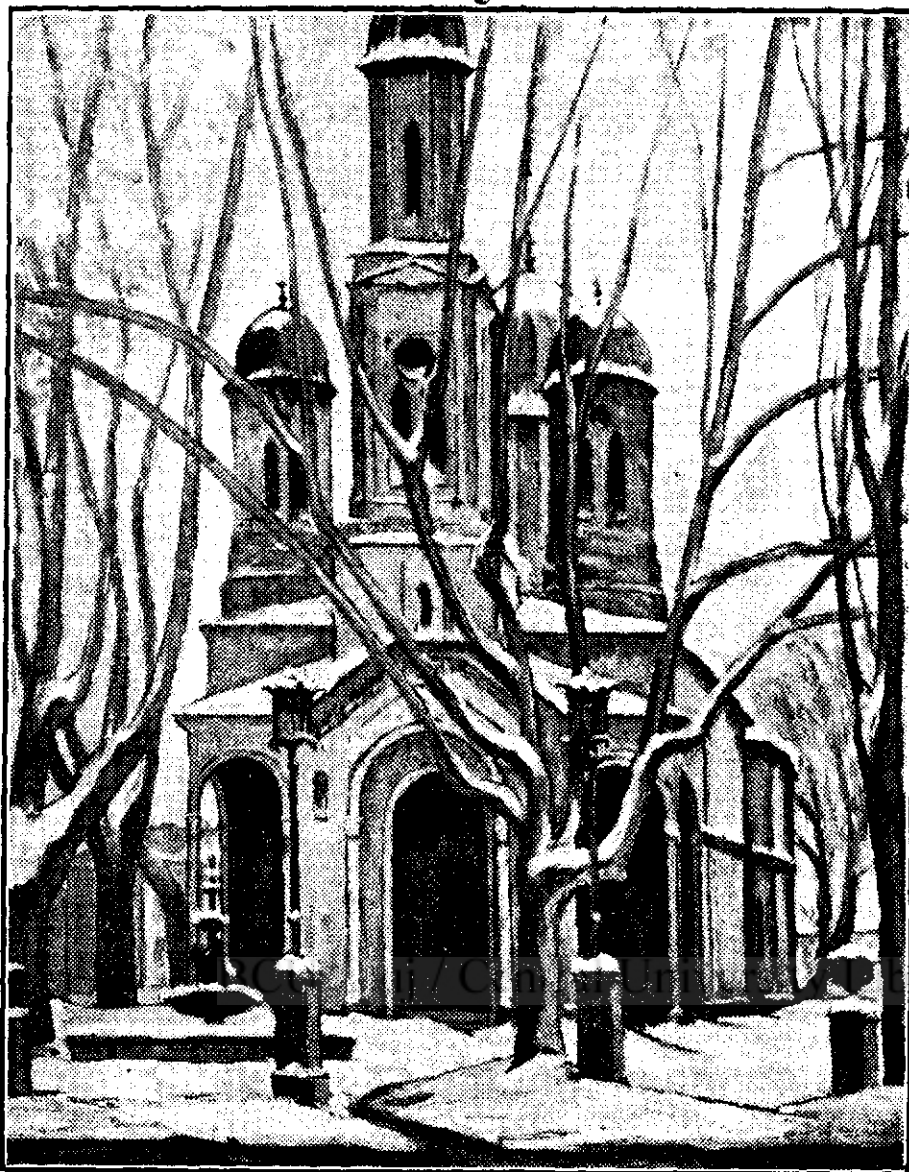
*Pentru Emile Franquette,
Cărui nădăjduesc să am plăcerea să-i strâng, în curând, mâna,
acest exemplar din Cidul
PIERRE CORNEILLE*

*Lui Emile Franquette,
Cu prea simpatice confraternitate
al său.*

WILLIAM SHAKESPEARE

*Lui Emile Franquette,
Cu asigurarea
respectoasei mele admirații
J. B. POQUELIN,
zis și MOLIERE*

BISERICA SF. GHEORGHE

de MARIUS BUNESCU

Frânturi

CROCODILII DIN MADAGASCAR

Crocodilul e singurul animal periculos din Madagascar. Dar este în schimb extrem de numeros: nu există fluviu, râu, lac în care să nu-l găsești, când altitudinea nu depășește 1000 de metri și adâncimea trece de un metru.

Crocodilii ouă la începutul anotimpului călduros, în Octombrie, sau chiar la sfârșitul lui Septembrie. Femela alege un loc uscat; sapă a gaură adâncă de la 75 cm. până la 1 metru și își depune ouălele. Numărul lor variază, dela 10 la 30 și uneori mai multe. Aceasta explică extraordinara abundență a acestor amfibii.

Puii es după 25—30 de zile și sunt lungi de la 12—15 centimetri.

Nu se știe precis ce viață duc atunci; o viață rătăcitoare, fără îndoială și plină de prudență, căci trebuie să scape de lăcomia celor mai bătrâni. Și este un mare noroc că, crocodilii se mănâncă între ei, căci și azi lipsesc în Madagascar mijloacele eficiente de a-i împiedica să se înmulțească prea mult.

În timpul anotimpului secetos, crocodilul stă aproape adormit. Atunci, se pare, e mult mai puțin periculos și indigenii se tem mai puțin de el. Dar nu e acelaș lucru în timpul anotimpului

călduros, care pentru el înseamnă o perioadă de vânătoare și de pradat. Animalul atunci devine de temut; copiii și femeile îi cad adesea victimă, călătorii siliți să treacă râurile pe la vaduri trebuie să ia cele mai mari măsuri de precauțiune. Crocodilul atacă boii când vin la apă, e pofticios de pui și găște pe care le fură noaptea de prin satele riverane. Prada lui preferată pare că este câinele. Câinele și crocodilul rivalizează prin viclenie în această luptă. „Mi s'a povestit adesea, spune d. Petit, din studiul căruia luăm fragmentul de față, că atunci când câinii vor să treacă un râu ce conține crocodili, îi atrag

prin lătrături în susul locului ales pentru trecere, apoi dau fuga mai la vale, se aruncă în apă și încoată repede către țărmlu opus". Dar crocodilul este deseori tot atât de fin ca și câinele.

Perrier de la Bathie a observat cum un crocodil auzind un câine lătrând în susul apei, s'a așezat la pândă tocmai la locul unde câinele credea că are să treacă în urma acestei înșelăciuni.

Crocodilii înghit pietre care le rămân în stomah și îi ușurează fără îndoială la digestia prăzilor. Malgasi pretind că crocodilul înghite o piatră pe an și că numărul pietrelor găsite în stomahul unui animal îi arată vârsta lui.

Crocodilii, faptul e puțin cunoscut, au un loc de refugiu pe care și-l sapă singuri. E un coridor lung dela 6—10 metri, terminat printr'o cameră rotundă; el se deschide în fundul apei sub coastă. Acest coridor se urcă în pantă către suprafață și uneori această cameră are și găuri pentru aerisire.

În privința aceasta, d. Petit povestește o dramă teribilă, auzită dela un tânăr Malgaș, d. Randriamiarison, practicant în laboratorul d-lui Gruvel.

Bunicul acestui tânăr, Rainimihaboka, pescuind odată într'un râu, a fost apucat de un crocodil uriaș și târît cu el. Neputând să scape și știind că crocodilii nu'și devorează prada decât atunci când a putrezit, s'a prefăcut că-i mort. Avea norocul că era un admirabil înotător și putea să înnoate sub apă multă vreme. Așezat de animal în partea lărgită a cavernei sale, omul a putut să respire puțin; crocodilul pitiit în coridor își supraveghea victima. Având îndoeli, revenea prin surprindere să-l miroasă și să-l pipăie cu botul său groaznic.

La urmă se depărtă puțin câte puțin și dispăru în râu. „Rainimihaboka auzi deasupra capului fuga unei turme de boi care sguduia tavanul cavernei sale.

Deodată văzu pământ curgând și piciorul unui bou care crăpase tavanul". Omul apucă cu putere piciorul boului, se îndoi asupra genunchilor, apoi împingând cu umerii și târît de bou, cuprins de groază, eși la lumină. Era scăpat. De pe țărmlu putu să asiste la disperarea și furia crocodilului când și-a văzut caverna goală.

Malgașul mai afirmă că crocodilul a fost imediat atacat și devorat de semenii săi, ca pedeapsă că lăsase prada să-i scape.

Crocodilul se gădilă foarte ușor și indigenii prinși de el reușesc uneori să scape gădilându-i picioarele de dinapoi.

Pentru stărpirea lor, s'a constituit o societate pe acțiuni, care spera ca anul acesta să poată avea cel puțin 10.000 de piei de crocodili foarte căutate în marochinărie. Fildesul colților lor poate fi întrebuințat la facerea butonilor, iar din grăsimea lor se face un ulei care se folosește în industria pielei.

A M I A Z A

*Amiaza scamănă cu aur cald ogoarele
Spre car' mă ntorc din drumuri lungi, picioarele...
În zare, la odihnă, plugurile
Și-aprind de-odată fiarele ca rugurile...
Privesc în depărtări, și depărtările
Lacome-mi deschid, spre nicăiri, cărările...*

*Oriunde m'au purtat la viață vânturile,
N'am întâlnit bătând pământurile
Un loc mai drag ca tine, petec de pământ străbun,
Pe care mi-au venit la leagăn, ursitoarele,
Pe care botezatu-m'a, întâia dată'n viață, soarele...*

A. COTRUȘ

GHEORGHE LAZAR

Filozoful german Leibnitz spunea undeva: „**dați-mi școalele pe mână să vă schimb fața lumii!**”. Și desigur marele avânt pe care-l luase Germania în a doua jumătate a veacului al 19-lea se datoră în primul loc școlilor.

Acelaș lucru s'a întâmplat și la noi. Sufletul românesc reînviat sub influența civilizației apusene, întâi prin mari învățați ardeleni, ajunge la o realizare efectivă atunci când are prilejul să se desvolte la școlile sale naționale.

A fost sorit ca tot de peste Carpați, unde civilizația își găsisse o mai largă dezvoltare, să ne vină în țară primul dascăl întemeietor de școli românești: Gh. Lazăr.

Ce suflet nobil și distins a fost acest fiu al Ardealului! Modest și sincer, ca și mocanii care trec Carpații cu oile pentru a se opri în inima Bărăganului, acest om a realizat în capitala țării muntenești, cu mijloace sărăcicioase și grele, începutul unei opere pe care s'a clădit mai târziu toată organizația României moderne.

S'a născut în satul Avrigh, ținutul Făgărașului în anul 1779, la 5 Iunie. Părinții lui erau gospodari fruntași în acest sat dela poalele Negoiului.

A făcut școala primară în satul natal, apoi gimnaziul la piariștii din Cluj și Sibiu. Între anii 1802—1806 și-a desăvârșit cunoștințele de drept și filozofie tot la piariștii din Cluj.

Dela 1806 până la 1809 a stat la Viena ca bursier bisericesc. Aici a învățat obiectele cerute de programul teologic universitar și în acelaș timp căuta să aprofundeze și alte studii care îl pasionau.

Acum începe să compue scrieri originale și tot odată face și câteva traduceri.

În Decembrie 1809 Lazăr este trimis de împărat la Carloviț, unde avea să fie hirotonisit preot de Mitropolitul Strati-mirovici. Acesta presupunând însă, că tânărul teolog dela Viena este animat de unele idei prea liberale pentru religia ortodoxă, nu vru cu nici un preț să-l protejească.

Lazăr desnădăjduit de acest insucces în cariera sa nouă, plecă la Sibiu, unde fu numit profesor la o școală elementară de teologie. Dar și aici el avu de întâmpinat multe neplăceri din partea mai marilor săi care nu vedeau cu ochi buni pe agerul teolog. Episcopul Vasile Moga, care era pentru Sibiu ceace fusese episcopul Bob pentru Blaj, începu să-și exercite marea sa autoritate oprind prin cenzură personală tipărirea cărților lui Lazăr. Ne mai putând suporta o asemenea subjugare, Lazăr fugi la Brașov, unde credea că poate fi mai liber; dar din nefericire nu pentru mult timp, căci este adus înapoi la Sibiu cu forța, în Ianuarie 1812. Căutând să-și ia revanșa contra asupritorilor, Lazăr încercă indirect, printr'un discurs închinat lui Napoleon, să laude în cuvinte elogioase pe cel mai mare și mai de temut dușman al monarhiei.

Aflându-se despre aceasta, Lazăr este destituit și alungat din Sibiu de autoritățile civile.

Rămăs pe drumuri, inflăcăratul dascăl își ia toiagul pribegiei și trece Carpații. O presimțire intuitivă îl mână spre drumuri mai rodnice și mai independente.

A zăbovit puțin la familia boerească Bărcănescu, ca profesor particular și unde are prilejul să facă cunoștință cu vestitul boer român de pe acea vreme, Constantin Bălăceanu, care era efor al școlilor. Împărțându-i acestuia boer ideea de a se înființa în București un

liceu, așa cum erau la el acasă peste muniți, Bălăceanu comunică propunerea lui Lazăr unor prieteni de ai lui, oameni cu vază în acel timp: mitropolitul Dionisie, Ioan Văcărescu, Iordache Goleșcu, etc.

Aceștia stăruiesc cu energie la Divan și între 10 Decembrie 1817 și 6 Martie 1818 se iau în discuție proiectele de organizare. Lazăr lămuri vederile sale, printr'o înștiințare care era de fapt și programul de organizare și predare a învățământului în acea școală. Studiile erau împărțite în patru grade după vârsta și înțelepciunea elevului.

Animați de ideile novatoare ale dascălului transilvănean, puținii cărturari cari erau în București s'au oferit îndată să contribuie cu slabele lor mijloace la predarea învățământului. Eufrosin Poteca, Ion Eliade Rădulescu, popa Pavel, Ladislau Erdeli l-au secundat ca profesori.

Amănunte despre școala lui Lazăr avem puține, totuș se știe care au fost obiectele pe care le-a predat el și tovarășii lui.

Elevi erau destul de puțini la început, majoritatea fiind la școlile grecești, dar nu după mult timp școala ajunse să fie cea mai populată. Sufletul cald al dascălului conducător, atrăgea spre el toate inimile care simțeau românește.

Paralel cu activitatea rodnică întreprinsă în școală, Lazăr a exercitat și o influență politică de primul rang. El a fost poate în București primul inițiator al ideii de libertate și de ură în contra Grecilor asupritori. Aceasta se vede din discursul pe care l-a ținut la înscăunarea mitropolitului Dionisie și din altul ținut la 1822 adresat direct contra Grecilor...

Istovit de greaua muncă pe care o suportase cu atâta avânt și resemnare, fericitul dascăl se îmbolnăvi greu și simțindu-se că i se apropie sfârșitul plecă spre satul său natal. Fratele său Oanea primar în Avrigh l-a dus într'o căruță de țară.

La 17 Septembrie 1823 Gheorghe Lazăr închise ochii mulțumit desigur, de serviciul pe care îl adusese neamului său.

Activitatea științifică a lui Gheorghe Lazăr a fost destul de redusă, deși după părerea specialiștilor cele două-trei tratate rămase dela el, pot servi și astăzi ca model, mai ales pentru introducerea și romanizarea unor termeni tehnici. Dar în altă direcție trebuie apreciată valoarea sa. El a fost întemeietorul unui

curent cultural național care a trezit din întunericul robiei un neam întreg, îndreptându-l spre calea civilizației și a reînvierii ca popor conștient de valoarea lui etnică și de însemnătatea pe care o poate avea în viitor.

În decursul istoriei noastre, totdeauna au apărut oameni simpli, care cu sacrificiul vieții lor, fără mult fast și popularitate, au săvârșit cele mai mărețe fapte pentru neamul lor. În pragul veacului al 19-lea figura pandurului din Vladimiriș de peste Olt și aceea a dascălului din Avrighul de peste Carpați sunt pilde vii și emoționante.

GH. CARDAȘ

SPICUIRI BIBLIOGRAFICE

A. Opera, ediții:

1) **Versuri de laudă în limba daco-românească la logodirea prea înălțatului nostru împărat Frantz.** Viena 1808.

2) **Manifestul lui Gh. Lazăr în „Convorbiri literare”** anul XXX, și în G. Bogdan-Duică și Popa Liseanu „Viața și opera lui G. Lazăr”, București 1924.

3) **Cuvîntul compus de Lazăr la înscăunarea lui Dionisie**, 1819, în „Curierul Românesc” 1839 p. 266; Aron Pumnul, **Lepturariu românesc** 1864 vol. IV p. 63; L. Poenaru, **Analele Societății Academice** 1870 p. 122 și Gh. Adamescu „Modele de discursuri”.

4) **Cuvînt rostit de profesorul Lazăr la suirea pe tron a lui Grigorie Ghica, 30 Iulie 1822.** Publicat de George O. Gârbea în „Revista p. istorie, arheologie și fil.” 1883 p. 360.

5) **Apel la subscriere pentru publicarea unui curs de matematică de Gheorghe Lazăr, în anul 1822.** Publicat de P. Poenaru în „Analele Soc. Academice” 1870.

6) **Trigonometria.** Publicată de d. Traian Lalescu Buc. 1919.

7) **Aritmetica matematică.** Publicată în volumul omagial al d-lor G. B. Duică și G. Popa-Lisseanu.

8) **Planul Obislanului ridicat prin G. Lazăr 1818 și Planul Fântânelor ridicat și lucrat prin Școala din Sf Sava 1820.** Publicate de G. Bogdan-Duică și G. Popa-Lisseanu în volumul citat.

Toată opera lui Gh. Lazăr, atât cât ni s'a păstrat, s'a republicat în opera d-lor G. Bogdan-Duică și G. Popa Lisseanu, **Viața și opera lui Gheorghe Lazăr**, Buc. 1924, 356 pag.

Premiul de proză : 5,000 lei

Termenul de predare al manuscriselor pentru premiile de proză al „Universului Literar” este de două luni dela data primei publicări. Deci ultimul termen este 24 Martie 1926.

Manuscrisele vor fi scrise citeț, fără a purta iscălitura autorului. Fiecare manuscris va avea însemnată sus, pe prima pagină, într'un colț, o deviză convențională (de pildă: poeta nascitur sau unirea face puterea, etc) — acciși deviză convențională se va însemna și pe un plic de cartă de vizită, în lăuntruțul căruia autorul își va închide numele.

Manuscrisul, cu deviza astfel scrisă, dimpreună cu micul plic de vizită, se închid într'un plic mai mare, oficial, și se trimite, recomandat redacției sau redactorului „Universului Literar”, str. Brezoianu, 9 bis. E preferabil ca plicurile acestea să poarte într'un colț sau pe verso, specificare pentru premiul de proză.

Comisiunea care va ceta și va premia cea mai bună lucrare se compune din d-nii:

LIVIU REBREANU
E. LOVINESCU
N. DAVIDESCU
ION PILLAT
PERPESSICIUS

S. S. R.

— A doua șezătoare literară dela 6 Februarie 1926 —
(Fundajia Regele Carol I)

Șezătorile ce se urmează la Fundația Carol au început sub fericite auspicii. Ele au trezit în publicul dornic de manifestări culturale o curiozitate, cu atât mai firească, cu cât, de data aceasta, în mijlocul lui, descind odraslele norilor. Cel puțin așa îi cunoaște o anumită mitologie.

Scriitorul e prin excelență un izolat. Dela masa lui de brad, ca dintr'un minuscul radiofon, trimite vibrații ce se întind mai aproape sau mai departe, după cazuri.

E întotdeauna o curiozitate din plin plătită, să vezi pe scriitorul pe care-l urmărești, care-ți vorbește sufletului, sau pe cel de care abia ai auzit sau chiar pe cel împotriva căruia ai resentimente, — să-l vezi în exercitiul debutului său oratoric, decepție sau revelație, după împrejurări.

Așa se explică și afluența de care se bucură aceste șezători ale S. S. R-ului și mai ales, nemulțumirile pe care publicul le manifestă când scriitorii anunțați pe program nu pot lua parte la șezători.

Pentru că deși din tulpină zeească, scriitorii nu sunt mai puțin muritori și atunci, unul se întâmplă să fie bolnav, un altul, în drum spre aulă, a zăbovit, fie să privească o reclamă luminată, fie să înregistreze o nouă constelație, un altul a cetit un indigest foileton critic care l-a infuriat împotriva literaturii ș. a. m. d.

Însă publicul nu vrea să știe. El vrea să vadă și să audă pe scriitori. Și poate că are dreptate. Cu singură această rezervă, în care ne place să vedem mai repede o invitație — de-o-seară pentru ca d-nii autori, afară de cazuri, — păzească-i Cel de sus, — de boală, să binevoiască a răspunde dorinței ascultătorilor, cu singură această rezervă a doua șezătoare a S. S. R., s'a desfășurat în condiții excelente.

Șezătoarea începe cu conferința d-lui N. DAVIDESCU, despre „Poezia nouă”:

D. Davidescu, privește poezia simbolistă drept o continuare în adâncime a elementelor poetice pe care romantismul francez, le-a mănuit în suprafață.

N. DAVIDESCU

Baudelaire care poate fi considerat ca punct de plecare al simbolismului francez, nu a fost decât un romantic întârziat și în această calitate a fost în mă-

sură să epureze formula romantică de toate elementele ei convenționale.

Altă caracteristică a poeziei simboliste este cultivarea personalității până la extrema ei limită și justificarea acestei tendințe prin idealismul filozofic german. Din acest punct de vedere mișcării franceze dela 1880, cu reacțiunea ei împotriva naturalismului filozofic, îi răspunde mișcarea germană a lui Novalis Schlegel, Tieck și Fichte, ca reacțiune împotriva raționamentului lui Goethe și a clasicilor germani.

Toți acești scriitori, atât cei francezi, simbolști, cât și cei germani, romantici, au plecat dela principiul idealismului filozofic de origină kantiană, reluat de Hegel și Fichte, că între natură și individ se interpune neconținut inteligența omenescă și că deci natura în sine, nu poate fi cunoscută. În schimb însă, ea se relevă omului, prin imagini personale ale ei, și arta nu are altă posibilitate decât să o infățișeze ca atare.

La noi, primul poet care poate fi considerat drept semănătorul de posibilități viitoare ale desvoltării poeziei simboliste, a fost Eminescu.

Într'adevăr, poetul **Luceafărului** în rolul lui de ctitor al limbei românești literare se găsește într'o situație similară, de epurator al formulilor romantice la modă la noi, pe vremea lui, și de căutător de forme noi și personale, de scrutător al eului său poetic și de realizator al lui în cadrul idealismului filozofic german, cu prima generație de simbolști francezi: Beaudelaire, Rimbaud, Verlaine, Villiers de L'Isle Adam, Corbière și Mallarmé.

Ceeace acești poeți simbolști, au făcut în Franța pentru a ajunge la o formulă de artă personală, până la muzicalitate sufletească, Eminescu a realizat, păstrând proporțiile, la noi...

Poezia simbolistă română, se găsește astfel pe drumul singurei mari-tradiții de literatură românească, aceea a lui Eminescu...

Macedonski în schimb, păgân și mistic, cu grave sonorități de raționalism și cu o origină fundamental romantică, la început, parnasiană, mai târziu, a fost în chip fatal la antipodul poeziei simboliste.

Din căutarea principiului de muzicalitate sufletească și din realizarea personalității proprii a scriitorului în artă, a rezultat, firește și libertatea lui de expresie, care a dus la versul liber de azi.

Dincolo de aceste norme generale de înțelegere a poeziei simboliste, fiecare scriitor în parte, nu reprezintă, decât realizări ale unei personalități menite să-i apropie de ei numai pe baza principiului de diferențiere, se explică varietața atât de stufoasă a scriitorilor strânși sub eticheta simbolismului.

Încep lecturile; d. PERPESSICIUS își prezintă confracții.

D. ION BARBU, a cărui evoluție poetică pornind dela parnasianismul primelor poeme, atinge realizări de poezie pură ca în „Uvedenrode” citește „Jazz Band pentru nunțile necesare”.

Veneră
Inimă
Cu frecare minimă:
Aphelic, alfa

Perihelic, beta
Conjonctiv, dodo
Oponent, adio...
— Adium —
Frau Venus
Cacadu!
Ciudat, dar adevărat.
În colacul Tău aprins
Îns distins
Am surprins
Frau Mercur, de pur augur,
Pe când tu
Cacadu
— Tirlolai —
Te evaporai
Spre rai.

ION BARBU

Mercur:
Astră inventivă
Ultra disociativă
Singura care se-ntoarce
Altfel, anii altfel toarce
Mercur:
Astră aurită
Cu peri dai împodobită
Lungi
Cu pungi
Pe bomba mare
Oarbă și cercetătoare,
Frau Mercur!
Dex ales, intact și pur
Castă astră, iconoclastă
Concepută din mister
Și fecioara Lucifer
Cap croit pentru iubit
Bisexuat la pipăit
O select intelect
Nunta n'am sărbătorit!
Uite ia a treia chee
Vâr-o în broasca Astartee
Și întoarce-o de un gard
Într'un sens retrograd
Trage porțile ce ard
Că întrăm
Să ospătăm
În camera Soarelui
Marelui, nun și stea
Abur verde să ne dea
Mere întoarce și lactee
În firida eteree
La tăieri de curcubeu
Ce scântee.

D-șoara IGENA FLORU, autoarea piesei de teatru „Fără reazăm”, citește o

schiață de patriarhală evocare Conu Costică.

D. ȘTEFAN NENIȚESCU, cunoscutul critic de artă și autorul volumelor de versuri „Denii” și „Vrajă”, citește „Pelerinajul sufletului”, o poemă din care o savantă frazare, smulge mari efecte dramatice și a XII-a poemă din **Ode italică** :

ȘTEFAN NENIȚESCU

Cântă suflet al meu, nu te 'ntrista văzând
irosite mări, ca'ntr'un cosciug deschis,
căci din prag de surăs genele dragostei
Pretutindeni vrăjit pândese.

Dacă n'ar descânta, viața de-al ei umbrar
și pământul de mări despodobiți ar fi,
Visul n'ar seccera meul de stele snop,
zarea nu s'ar nunti mereu.

Cântă suflet pribeag veșnicei tinereți!
cântul chiamă cântări, clopote din aripi
sunet fâlfâie larg, aerul e năvod,
cânt de cântece inodată.

Arnul curge color, vrăbii se ciripesc —
Vino, preot neuns! — San Miniato sus
ne așteaptă. Un imn cântă-l iubirei, sfânt:
timpul singură 'nvinge ea!

D. ION VINEA, autorul „Florilor de lampă” și al „Descântec”-ului, citește o ciudată poemă în proză, **Aliluia**, de-o temeritate care a interesat în deosebi publicul.

D. PERPESCIUS, după ce, amintind de „Strategia literară” a lui Divoire, recunoaște a-și fi ales un pseudonim

PERPESCIUS

mai mult sau mai puțin nepractic și după ce, în câteva cuvinte simțite, conjură publicul să fie mai binevoitor în

maltratarea pseudonimului său, citește, între altele :

S P I T A L

Ca vântul ai intrat pe ușă,
Brusc te-ai oprit la patul meu
Și-ai denumit numele meu
Automat ca o păpușă.

Și apoi te-ai prăbușit de-alatu-mi
Cu-atâta melodramatism
Că sta să-și iasă din mutism
Griveiul zugrăvit pe patu-mi.

Plângeai în hohote și droturi
De somieră te 'nsoțeau:
Fracturile-mi se deplasau
Din calmul lor prescris de doctori.

Durerea ta înduioșase
Si trandafirii calcinați
Și îngerașii aplicați
Pe tuciul sobei ce 'nghetase.

Cu-aceiaș fast, cu-aceiaș tobă
Puțin în urmă ai plecat
Și-am stat din nou crucificat
Între 'ngerașii de pe sobă.

DINASTICISM

„Regele Belgiei a dăruit,
artiștilor italieni, insula Comacina (1 km. p.) pe lacul Como.”

Ziarele.

Deși nu sunt artist italian
Ași vrea și eu să fiu la Comacina,
Să hoinăresc pe iaz, ca un bățlan
Și să măntorc la ora când e cina.

Sau s'o pornesc în luntre de cu zori,
Să zăbovesc pe sub migdali, la Adda,
Și'ntr'un târziu, cam pe la cântători,
Pe la Bellagio să-mi cânt balada.

Scăpat de turnul meu Farnez
Să dau o raită pe la Gravedona
Și pe la Dongo să-mi rememorez
De Don Fabricio și Clelia Madona.

Tivano-ar duce luntrea pân'la mal
Și boarea lui mi-ar pune'n mână pana,
O! ce n'aș da să pot un imn regal
Să scriu în cadrul dela Pliniana.

Șezătoarea se sfârșește cu unul din cele mai mari succese de lectură: d. GH. BRĂESCU, cunoscut prin satirizarea lumii militare, în deosebi, citește, cu variate resurse comice, trei schițe, între cari inimitabila și îndelung aplaudată :

DELA POPOTĂ

Negreștii, un târgușor cuminte din cuprinsul județului Vaslui, se întinde împărțindu-și prăvălioarele frățește, deoparte și de alta a drumului. La populația pașnică alcătuită din câțiva meseriași, ce duc viața monotonă de călugări, s'a adăugat în timpul războiului, un centru de instrucție cu militari ce umpleau ulița de lume și de sgomot. Ofițerii, printre cari un căpitan francez care nu știa o boabă românește, trăiau plictisiți, prelungind masa dela popotă, cu farse, glume și povestiri repetate, pe care se chinuiau să le explice ofițerului francez însărcinat cu predarea noului metode, punând la contribuție cunoștințele aproximative din limba oaspelui lor.

Astăseară era veselie mare. Un camarad venind dela Iași picase odată cu supă și povestea entuziasmat și pe lung peripețiile revistei: „A fost odată”. Ofițerii, cu ochii aprinși, ascultau lacomi

și râdeau să moară. Ne mai putând răbda o veselie, care nu-l interesa, francezul ceru explicațiuni :

— Allons, pourquoi riez-vous, expliquez-moi, ça ?...

— Aș, imposibil ! Dificil an fransé.

— Allez toujours... Je comprendrai bien quelque chose...

— Iassy... se apucă să tâlmăcească unul, care vorbea franțuzește în casă, cu soacră-sa, numai când era de față servitorii, „on joue théâtre, revist a été o-trefoa. Rusia représenté par on urs, Anglia on lion, Italie on sacheur. Comprenez-vous ?”.

— Ce sont les alliés, parfaitement...

— Aașa !... Nu-i prost franțuzul... Et France, continuă încurajat tâlmăciul, nădușit, ajutându-se cu mâinile „on femme an costum nasional franséz, avec un coq sur la têt, joué par on artiste roumain qu'on s'appelle...”

— A, oui, Marianne...

— Non, mon commandant, on s'appelle Cinsky...

GH. BRĂESCU

— Bon, mais c'est Marianne...

— Chez nous on s'appelle Cinsky...

Oui, mais c'est notre Marianne.

— Non, c'est roumain, on s'appelle Marioara...

— Je sais, je comprends, nom de Dieu mais je vous dis, que c'est Marianne...

— Mă da' tâmpit e asta !

— Ia lasă-mă, să explic eu : Mon commandant, regarde à moi... Elle, on s'appelle Cin-sky... Marioara Cinsky... pas polonez, pas franséz... roumain, artiste roumain.

— Mai oui, c'est entendu, c'est Marianne.

— Continuă mă, dă-l dracului...

— Pourquoi dracului, ce n'est pas gentil...

— Uită mă, c'a înțeles săracul !..

— C'est vous... qui êtes idiots, puisque je vous dis que c'est Marianne...

— Mă tâmpitul, am fost acolo... Moi la bas (strigând) Cin-sky...

— Oui (râcnind și el) Marianne c'est la République.

— Dă-l în moașe-sa, nu vezi ce încăpățânat e...

— Mon commandant, à votre santé Vive la France !

— Je veux bien moi, vive la Roumanie ! A la vôtre, tas d'idiots !

— (Indulgent). Mon commandant, pardon d'honneur, on s'appelle Marioara... Quell interesse j'ai !..

Șezătoarea ia sfârșit după două ore și jumătate de ritmuri și de jovialitate, cu regretul după cei absenți, dar cu consolarea că la viitoarele șezători, nu vor mai lipsi.

Reviste italiene de seamă

Incep această cronică cu două rezerve: nu mă voi ocupa aci de reviste tehnice, de specialitate, cu care Italia de azi se poate mândri; nu pot recunoaște nici uneia dintre revistele italiene despre care mă voi ocupa, meritul de-a fi creatoare de „curent”, sau măcar susținătoare ale unui „curent”.

Mai toate trăiesc din trecutul lor, cu trecutul. Urmăresc doar indirect bogata și complexa mișcare spirituală din Italia zilelor noastre, care pătrunde până la ele, dar care s'a înfăptuit fără concursul lor indispensabil.

Un „Leonardo”, o „Lacerba”, o „La Voce” mai ales, nu mai există astăzi acolo. Efectele sociale, culturale și politice ale mișcării de la „Voce” se simt abia azi, după aproape două decenii și mai bine dela dispariția revistei florentine; nu văd însă o revistă care să răstrângă momentul spiritual pe care Italia lui Mussolini (el însuși „Vocian”), îl trăiește atâta de viguros, de semeț și de bogat în urmări — mâine. Fascismul, ocupat de-o-camdată cu politica, deși aspiră a întemeia o doctrină de viață nouă, nu are o revistă la înălțimea năzuințelor și efectelor sale practice.

După dispariția succesivă a celor trei reviste de „curent” mai sus amintite, s'a simțit golul rămas și n'au lipsit, — îndată după război, — încercările merituose de-al umplea. Un grup de talentați scriitori și critici, au întemeiat în acest scop la Roma, revista **La Ronda**, astăzi însă scoasă cu totul din circulație. Fixându-și ca linie de conduită întoarcerea, — prin exemplu, — la Clasicism, programul ei a devenit Neo-Clasicismul (reprezentat mai ales de întoarcerea la Leopardi), în numele căruia „rondiștii” au protestat contra îndepărtării literaturii italiene de formele clasice, contra exceselor futuriste, pe care le-au făcut răspunzătoare de această rupere cu tradiția națională. A numărat colaboratori fruntași, dar puțini; acest prilej de monotomie s'a complicat cu obiceiul de-a publica poeme și cărți întregi, număr după număr. Astfel că „Ronda” nu s'a impus, — deși admirată, — ca o revistă vie. Dispărând, a întărit credința în izbândă, care însuflețește un alt grup de tineri, strănși în jurul revistei **Il Convegno**, din Milano. Iată una din puținele reviste italiene de azi în care s'a refugiat necesitatea de-a ține publicul în curent cu cele din urmă tendințe estetice din restul Europei, fie prin dări de seamă de actualitate, fie prin „literatură” scrisă conform acestor tendinți. Găsești totdeauna în „Convegno” eseuri bine informate, cu talente scrise, de colaboratori puțini dar aleși; gust, exigență, adaptare. Alături de cele mai noi și expresive produse literare (proză și poezie) ale literaților italieni ca și străini, de „ultima oră”.

Incolo..., reviste de tot respectul, cu trecutul lor impozant, cu rostul lor bine determinat și astăzi, dar care „sunt, ce au fost”; astfel că nu pot abdică dela programul lor stabilit cu zece ori douăzeci de ani în urmă, geloase de reputația lor care s'a cristalizat în conștiința publicului efectiv cititor de reviste, neîncercător în fața încercărilor de preschimbare. Însăși „Critică” filosofului Benedetto Croce intră în această categorie. Intransigentă și inaccesibilă, revista aceasta (tipărită de editorul Laterza din Bari, pentru Croce), — lăncezește. Lipsită în timpul din urmă de colaborarea

lui Giovanni Gentile, a avut totdeauna și ea defectul de-a publica în continuare, adevărate monografii: toată opera critică și istoriografică a lui Croce și Gentile, retipărită apoi în volum a parte. Acest fapt își are rostul lui atunci când vrei să-ți dai seama de răsunetul relativ surd pe care doctrina esteticianului din Napoli, l'a avut în masa publicului italian. Ceeace nu exclude totuși importanța istorică a acestei reviste, prin acțiunea căreia s'a impus în Italia contemporană concepția idealismului critic, ilustrat astăzi de o seamă de tineri esteticieni ca Russo, Prezolini, Borgese ori Tonelli, „elevi” mai mult ori mai puțin credincioși „maestrului”, dar formați la școala „critice”. Croce are aderenți și în lumea universitară, cu toate că această lume îi este indeobște ostilă, fiind încă dominată de concepția materialismului istoric a „bătrânilor”, care populează această lume, sau, — în orice caz, — nu s'a preschimbat pe de-a ntregul. Dintre cei doi „universitari” mai de seamă care reprezintă crocianismul în cultura academică italiană — Galletti și De Lollis, — acesta din urmă are o revistă a sa, **La Cultura**, pe care o publică la Roma și o susține cu colaborarea tinerilor entuziaști, pe care îi ține legați și activi comunicativitatea jovială a acestui fin critic diletant și erudit romanist care este Cesare De Lollis. De fapt însă „La Cultura” este o revistă retrospectivă, care se ocupă mult de literaturile străine dar care iese din cadrul revistelor de istorie literară (de specialitate deci), numai prin talentul și eleganța sprintenă cu care este, de obicei, redactată. Trecerea mea sporadică pe acolo, mă face să cred că nici această revistă nu este pătrunsă adânc în conștiința marelui public italian, cu toată reputația de care se bucură în lumea academică și studioasă.

Așa fiind, nu văd de ce s'ar repetă învinuirea că **Nuova Antologia**, ar fi o revistă retrogradă, rămasă în urmă, înstrăinată deci de sufletul actual al Italiei. Întemeiată încă de acum un secol, această cunoscută rivală italiană a parizienei „Revue des Deux Mondes”, cu tot eclectismul său cam oportunist, cu toate prejudecățile politice prin care și asigură o anumită colaborare consacrată, rămâne cea mai autoritară dintre revistele italiene de azi, — în orice caz, cea mai răspândită în Italia și în străinătate. Nu văd de ce i s'ar aduce acuzația că este prea „academică” și ostilă încercărilor „avangardiste”, câtă vreme trecutul și reputația ei o obligă să nu-și deschidă coloanele decât numelor cu reputație aiurea stabilită în prealabil. Nimic n'o silește să abdice dela acest majestos rol de „consfințitoare” și de păstrătoare a unei tradiții ilustre. Astfel că în paginile „Antologiei”, alături de „studiile” bătrânilor, poți găsi ori-când și literatura curată, cu prevedere cernută.

Revista d'Italia a ieșit la Milano din aceeași greșită concepție că „Nuova Antologia” ar fi pe veci anchilozată în bătrânețea ei; s'a încercat deci „o Antologie a tineretului” care, cu toate meritele vădite în ce privește literatura pe care o publică, răspândirea ei și grija cu care informează asupra mișcării culturale din Italia și străinătate, are păcatul de-a călca pe urmele „Antologiei”, repetând-o, fără ca aportul tineretului să fie coteșor și sensibil.

Nu mi se pare nimerit, pentru infor-

Voltaire reprezenta la Délices, aproape de Geneva, „Roma salvată”. Președintele de Montesquieu, care era spectator, adormi profund. Voltaire, ridicându-se dela locul său, îi aruncă pălăria sa în cap, strigând foarte tare:

— „Pe cuvântul meu de onoare! El se crede la audiență!”

Ariosto locuia într-o casă foarte mică. Prietenii săi îl întrebară de ce, după ce descrisese, în **Rolando furioso** atâtea palate somptuoase, el și-a clădit o casă atât de meschină; el răspunse:

— „Este cu mult mai ușor să aduni cuvinte decât pietre!”

Pitard, eruditul, zicea poetului Théophile:

— „Păcat, că având atâta spirit, d-voastră știți atât de puține lucruri!”

— „Păcat, răspunse Théophile, că știind atâtea lucruri, d-voastră aveți atât de puțin spirit!”

Spurgeon, celebrul predicator englez, murind, următorul avis a fost pus pe ușa bisericii unde predica de obicei: „Spurgeon a plecat spre cer, în această dimineață, la ora 10”.

Apoi o mână nerespectoasă scrise dedesubt:

„Ora trei după amiază. Nu a sosit încă. Incepem să fim neliniștiți. Petru!”

Tristan Bernard, care câștigase 60.000 franci cu comedia sa „**Cafeneaua cea mică**” depusese banii aceștia la Banque de France. Ori de câte ori se ducea să ridice câteva mii din acești bani, trebuia să treacă pe lângă o sentinelă militară și tot de atâtea ori Tristan Bernard se bucura că banii săi sunt atât de bine păziți.

Veni însă ziua când Bernard ridică ultimele 2.000. Contul său se sleise. Părăsi banca plin de melancolie. Trecând de astă dată pe lângă sentinelă, îi bătu prietenește pe umăr și îi zise:

— „Nu mai e nevoie, poți să te duci acasă!”

(Traduse din franțuzește de)

RUD. A. KNAPP

marea publicului românesc, a trece sub tăcere o serie de publicații periodice italiene care, deși nu reprezintă un simțit aport întru dezvoltarea culturii italiene, oferă un bun prilej de-a te ține la curent cu mișcarea cea atât de bogată și de necunoscută nouă, din această țară.

La Florența apare săptămânal **Il Marzocco**, al cărui tip corespunde exact cu „Nouvelles Littéraires”, dar care a intrat în al trei-zece-și-unulea an de dănuire, ceeace exclude importanța acestui tip din Franța. Dimpotrivă. Prezzolini, în cunoscutu-i studiu asupra „Culturii Italiene”, îi aduce învinuirea că a pierdut din prestigiul de odinioară, când publică poezii inedite de ale lui Pascoli ori D'Annunzio. „Il Marzocco” rămâne cu toate acestea un admirabil mijloc de informație literară (mai ales critică), prin recenziile sale abundente, judicioase, obiective și din scurt ținute de câți-va specialiști cu un nume bun în publicistica italiană. Ar fi ajuns răspândirea acestei reviste la noi, pentru ca intelectualii români să nu mai fie înstrăinați

Conferințele săptămânii

Conferințele „Poesis”

D. TUDOR VIANU: Tendințele literaturii franceze contemporane

Joi, 11 Februarie c., la ora 9 seara, a avut loc, în Aula Fundației Universitare Carol I, a doua conferință din ciclul organizat de gruparea „Poesis”. A vorbit d. TUDOR VIANU despre „Tendințele literaturii franceze contemporane”.

Pornind dela ecoul deosebit pe care moartea lui Barrès și a lui Anatole France l-a stârnit în tineretul literar al Franței, conferențiarul își explică omagiul aproape unanim care s'a adus autorului „Grădinei Berenicei”, prin împrejurarea că noua generație de scriitori francezi se recunoaște mai degrabă în el, decât în autorul „Grădinei lui Epicur”. Este în adevăr o caracteristică

pe cât îi știu de cultura italiană, curent cunoscută și discutată în Anglia, în Franța, în Germania, în Rusia.

„Marzocco” este în plus o bună întregire a celor două reviste bibliografice mai cunoscute și mai cu succes răspândite în Italia: **I Libri del Giorno** și **Italia che scrive**. Prima deși revista marelui case de editură Treves din Milano, pe lângă articole, însemnări bibliografice foarte variate și complete din toate domeniile și recenzii scurte dar substanțiale iscălite de specialiști, se remarcă prin „scrisorile lunare asupra literaturilor străine (spaniolă, franceză, engleză, germană, rusă, polonă, scandinavă, greacă; nu însă română!). Și Italia che scrive este tot un buletin bibliografic lunar, el editorului Formiggini din Roma, a cărui specialitate stă în a lansa tot felul de inițiative menite să stimuleze „pe de-o parte publicul italian să citească, iar pe de altă parte publicul străin să se intereseze de cultura italiană. Foarte răspândită pretutindeni, această sprintenă „lcs”, este mai sumară decât „Cărțile Zilei”, mai aproape de reclama de librărie, dar tot atât de bogat informată în domeniul bibliografiei, pe specialități.

Editorul Formiggini întemeiase după război și un Institut „Leonardo”, pentru răspândirea culturii italiene în străinătate. În urma unui conflict de natură mai mult politică, acest Institut, — care începuse să lucreze cu folos, — a fost trecut pe seama lui Gentile, iar acum, de curând, asupra lui G. Prezzolini. Acesta a încercat să-l reinvie, făcând să apară revista „Leonardo” care, spre deosebire de „Leonardo” cel autentic, se limitează la rolul modest de buletin informativ pentru publicul străin, cu privire la partea exportabilă din publicistica italiană.

S'ar cuveni să amintesc aci și acea **Revista per l'Europa Orientale**, organul Institutului cu acelaș nume, în care prea adesea se vorbește de cultura și de viața românească, alături de a celorlalte țări vecine nouă. Ar fi să intru însă, de dragul acestui măgulitor considerent, în cadrul revistelor de specialitate. După cum aș intră în acela al simplilor „magazine ilustrate”, vorbind despre cunoscuta **Illustrazione Italiana** ori despre acea **Lettera** care, — model de revistă familiară, — își face loc printre revistele străine pe care cutează să le aducă regulat librării dela noi.

ALEXANDRU MARCU

comună lui Barrès și noii generații de scriitori, **tendința de a extinde și de a adânci domeniul experienței sufletești**. Dacă este adevărat că evoluția unei literaturi ascultă de legea unei alternanțe între perioade care promovează un nou material sufleteș și perioade care năzuesc să organizeze o limpede expresie formală a materialului găsit în epoca anterioară, atunci literatura franceză de azi pare a se găsi mai cu seamă la primul din acest indoit tact.

TUDOR VIANU

Tendința de extindere și adâncire a experienței sufletești, scriitorii francezi contemporani o servesc în felurite forme și cu felurite mijloace. Folosind formula unei analize, al cărei scop direct este exaltarea personalității, Barrès întâlnește straturile venerabile ale rasei. Începând cu simbolismul și continuând, astăzi cu reprezentanții „poeziei pure”, se încearcă o cufundare în curentul muzical al vieții adânci a sufletului. Aci se subliniază congenialitatea poeziei nouă cu filozofia lui Bergson. Cu Marcel Proust se operează o disecție în viața individului, pentru a străbate la reorganizarea spontană și calitativă a trecutului. O scurtă recolare cu cercul de idei al psihoanalizei d-rului Freud! Cubismul și suprarealismul sunt înțelese pe bazele de mai sus, dar criticate tocmai pentru poziția lor teoretică în fața problemei artei.

Într-o mulțime de alte trăsături, care aduc numele unui Gide, al unui Claudel, etc., se încearcă verificarea a ceea ce s'a remarcat drept tendința centrală a literaturii franceze de azi. Într'acestea reacțiunea se produce și ea n'a fost pierdută din vedere. Se vorbește astfel de critica pe care un Benda o aduce estetice împregnată de caracter muzical a Franței de astăzi, de cataclismul raționalist al unui Massis și Maritain, etc. Literaricește, în sens restrâns, orientarea către un neo-clasicism începe însă abia cu opera lui Paul Valery, a cărui importanță stă în organizarea de o stringență unică a materialului obținut prin eforturile de adâncire ale înaintașilor și contemporanilor.

INSTITUTUL DE LITERATURĂ (Fundația Carol I)

Duminică, 7 Februarie, d. SCARLAT STRUTEANU și-a dezvoltat conferința sa despre „Scrisoarea I-a” (M. Eminescu) în care a arătat, după ce a stabilit diferența între artă și filosofie, că Scrisoarea I-a deși e o poezie cu caracter filozofic, nu e totuși o demonstrație filozofică.

Ceeace e filosofie în această operă sunt numai elementele analitice ale concepției artistice, pe care poetul însă le-a încorporat cu **forme sensibile** sintetizându-le așa în cât elementul filozofic își schimbă calitatea: metempsihoza indiană sau egipteană, ca și orfismul grecesc servesc poetului pentru satirizarea omului, care pune preț numai pe viața cotidiană, sau pe cea lumească în genere, închipuindu-și că dincolo de această viață nu mai există nimic. De aceea își alege poetul pentru ca satirizarea să fie mai definitivă, pe omul cel mai distins dintre muritorii, pe acela, care își mistue viața spre surprinderea adevărului și în felul acesta ne înfățișează un savant, care crede, că a surprins misterul existenței printr'o simplă teorie cosmogonică pur verbală.

Omul în esența lui e neputincios în mijlocul marelui tot; nu se poate avânta, grație atributelor sale umane, dincolo de lumea aparențelor. Orice încercare de acest fel dă rezultate, care exprimă și amplifică propria sa nimicnicie atâta timp cât sufletul său nemuritor se află mototolit în lanțurile trupului.

Eminescu prelungind apoi satirizarea trece dela nobila dar gratuita năzuință a omului de știință la cei ce nu-l vor înțelege, dar nu, fiindcă ar recunoaște o năzuință ce întrece puterile omenești ci fiindcă invidia și egoismul în genere opresc pe semenii să admire o năzuință dezinteresată.

Iată cum, încheie conferențiarul; interpretând satira lui Eminescu, omul rămâne o pată în ansamblul armonic al existenței, pată care mănjește puritatea lineară a cosmosului, fie că e vorba de o năzuință nobilă dar irealizabilă a unui suflet de elită, fie că ne mărginim la sufletul gregar al anonimilor.

D. Scarlat Struțeanu a insistat asupra acestei interpretări, mai ales că în genere în interpretarea curentă numai cei ce nu înțeleg pe savant sunt înfățișați ca obiectiv al satirei, nu și savantul însuși.

D-sa a arătat, că obiectivul satirei este numai o clipă suspendată, un vis al neînțelegerii, o chimera, întru cât adevărata viață, singura reală este somnul etern al trupului, din care se descătușează pentru totdeauna sufletul nemuritor atunci când șirul reîncarnărilor a fost stăvilit de voința divină.

CAPITALISMUL NAȚIONAL

În continuare la ciclul organizat de Institutul social român, asupra „Capitalismului în viața socială”, a vorbit d. prof. St. Zeletin despre „Capitalismul național”.

Conferențiarul scoate, la început, în evidență faptul că în țara noastră capitalul național întâmpină ostilitate, din cauză că ideile privitoare la capital au fost influențate de atitudinea junimiștilor, propagandiștilor și socialiștilor, care erau adversarii capitalismului.

Desvoltarea capitalului național este o fază necesară care încheie procesul întreg de dezvoltare a capitalismului în România. La noi, ca pretutindeni, capitalismul apare sub o formă destructivă, care este importată de streini. Perioada de distrugere a vechiului regim agrar

român, sub asalturile streinilor aducători de bani și mărfuri și care apar pe la 1829, durează vreo jumătate de veac.

Plângerea împotriva străinilor, distrugători de datini, își găsește expresia cea mai strălucită în opera lui Eminescu. Dela 1880 asistăm la deșteptarea instinctului de conservare națională. Românii pornesc ofensiva împotriva mânăitorilor capitalului străin, și din această luptă ia ființă capitalul român național. Prima manifestare în direcția aceasta e crearea Băncii Naționale.

La sfârșit d-sa analizează cauzele care fac ca ideile, care domnesc azi, să fie dușmane capitalului național, și arată cât de greșiți sunt aceia care cred că România merge la decadență datorită acestui capitalism național.

OPERA LUI LOMBROSO

D. prof. dr. G. Marinescu, sub auspiciile Institutului de cultură italiană, a ținut o conferință despre „opera lui Lombroso”. Teoria marelui antropolog italian este în deobște cunoscută. El a susținut, în urma unor cercetări îndelungate, că aproape toți oamenii de geniu purtau stigmatul de degenerescență. Cezar și Dostoievski, de pildă, au fost epileptici; Cuvier suferea de hidrocefalie, Pascal de stomah, alții de morb sexual, etc.

Auguste Comte a spus odată că viața noastră suferă influența eredității. Pentru punerea în mai bună lumină a acestui principiu, conferențiarul amintește de studiul lui Taine asupra lui Byron, în care se arată că multe din stigmatele de degenerescență ale poetului englez, se puteau ușor regăsi la părinții săi. Mobilitatea externă a caracterului său, precum și exageratul lui erotism sunt mărturii prețioase pentru determinarea degenerescenței sale.

Leopardi însă oferă un câmp de studiu mult mai bogat. Între ascendenții lui direcți găsim hoți, criminali, mistici, savanți și țărani, care cu toți au contribuit la formarea personalității poetului din Recanati. El suferea de halucinații, era mistic, suferea de debilitate sexuală și din cauză că l'a părăsit iubita a avut dese accese de nebunie pentru care a fost nevoie să fie internat în ospiciu.

Teoria lui Lombroso, că geniul este un produs al degenerării, a fost atacată cu violență, opunându-i-se alta, prin care se susținea că geniul este un produs al evoluției, o culme a ei.

Ceeace n'a cunoscut Lombroso a fost intuiția subconștientului, a spus d. dr. Marinescu, pentru că, vrema aceea subconștientul nu era destul de studiat, și se ignora marele lui rol în activitatea spiritului nostru.

Trecând apoi la analiza teoriei lui Lombroso în privința criminalilor, conferențiarul arată marea influență a învățatului italian asupra definiției ce se dă azi crimei. Lombroso a împărțit pe criminali în: criminali născuți, împinși la omor de cauze atavice și la care stigmatele de degenerescență nu lipsesc niciodată, și criminali de ocazie ori din pasiune, omorând sub influența mediului și împrejurărilor.

La sfârșit d-sa spune că cel care a continuat opera lui Lombroso, modificând-o puțin, a fost Enrico Ferri și lui se datorește faptul că criminalul, azi este socotit ca un irresponsabil, împotriva căruia societatea trebuie să ia măsuri de profilaxie.

Sf. Ioana de Bernard Shaw cu Marioara Ventura (La Național)

Piesa este desigur una dintre cele mai intelectualizate drame. Se ciocnesc ideile, se luptă concepțiile, sunt lăsate pe planuri secundare pasiunile, care duc la răcnete și rămâne din văltoarea frenetică a ideologiei, cadrul problemelor religioase, care sgudue conștiințele.

Cine nu știe legenda copilului miraculos, care s'a trezit într'o zi, la câmp, că aude glasul dumnezeirii, trimis printr'o sfântă, — botezată de copil Sf. Ecaterina — și care a pornit cu tenacitate să birue moleșala societății franceze, să pună pe picioare un prinț, închis într'o colivie, de sftnicii mărginiți și să înfrângă armatele cuceritoare engleze?

Povestea verificată istoricește a Ioanei d'Arc e prea cunoscută. Iar ideea, că ea, sfânta războinică, a dus la izbândă armatele franceze împotriva năvalnicilor englezi și a apărat pământul Franței, a înfășurat-o și în gloria naționalismului.

Stăpânind multimele prin afirmarea vâjnoasă a credinței în Dumnezeu, îndemnându-le s'o urmeze prin puterea minunată a izbânzilor, într'o vreme când reprezentanții bisericii nu îngăduiau o acțiune decât prin biserica și când ceea ce părea neexplicat, era atribuit vrăjitoriei, Ioana d'Arc a trebuit să fie în cele din urmă răpusă de puterea politică, prin tribunalul inchiizitorial al episcopilor formalisti și fanfaroni.

Istoria a reabilitat-o. A fost proclamată sfântă, înscrisă în calendarul Franței și declarată patroană a naționalismului, care se adâncește tot mai mult și luminează din ce în ce mai stăruitor.

În piesa lui Shaw e dramatizată ideologia constructivă a credinței. Personagiile sunt întrupările unor anume concepții, care vin în conflict cu frumusețea mistică a purtătoarei glasurilor sfinte, Ioana d'Arc. Deaceea, rolurile sunt grele, reprezentația se desfășoară greoiu. Dialogurile pe scenă sunt mai a-nevoioase și mai scuturate de farmec decât atunci când citești piesa și ești robit de superba lor dialectică.

Nu simți desprinzându-se de pe scenă acea vrajă mistică, pe care a răvnit-o Shaw, — cum spune el în admirabila prefață a piesei —. Mai ales cum a fost înfățișată de d-ra Ventura, Sfânta Ioana a fost inspirată până la dominație a unor idei politice. Nu ecoul profetic se frământă în ea, ca să conducă multimele încrezătoare, ci năzuința către o idee nouă, către o instituție nouă de lucruri, către alte așezări sociale și deci sufletești. Din acest punct de vedere, piesa are o superioară valoare, lăsând în umbră cadrul strict istoric, dar idealizând, iluminând epopeea cu razele eternelor năzuiri de a îndrepta anchilozele sociale și forțele oarbe dănuite de lene, de rutină și iraționalism.

În această privință d-ra Ventura, cu marea ei artă, n'a arătat pe Sfânta Ioana, ca pe o sfântă pătrunsă de sfânta înălțare a purtării glasurilor trimise de Dumnezeu — sau cum zice Shaw, ca ambasadoarea lui Dumnezeu. D-ra Ventura a fost energetică și luptătoare; mândră și cuceritoare; disprețuind sexul și vitează dornică de luptă.

În piesă sunt însă două scene domi-

nante. I Convorbirea dintre episcopul Cauchon (d. Bulfinski), capelanul Stogumber (d. Sârbu) și contele Warwick (d. Demetriad). E o lungă convorbire, în care se desfășoară aprecieri asupra sfinte. Episcopul înfățișează eleganta succesiune de nehotăriri, dar primind cu amabilități neangajate sugestiunile feudalului cuceritor Warwick. Capelanul arată toată îndărjita suferință și toată pornirea răzbunătoare împotriva sfinte franceze care pereclitează interesele engleze. Contele își manifestă subtil, dar autoritar gândul: fata să nu mai poată sta în calea unui plan politic. Și aceasta prin biserică. Scena aceasta e într'adevăr o mare desfătare intelectuală și a fost redată foarte frumos de d-nii Bulfinski, Sârbu și Demetriad. II) Scena judecării Sfinte. Închizitori mulți, — deoparte clerici francezi, de cealaltă englezi. Groaznică scenă. Autorul a voit-o probabil așa, ca să-și arate amărăciunea lui de ironist până la batjocură față de așezăminte întristătoare, cum a fost judecata inchiizitorială. Judecata se transformase într'o ceartă suburbană. Cuvinte de cea mai violentă cruzime se aruncă cu necazul nestăpânit al primitivilor. Marele acuzator și marele inchiizitor vâjnoși, aprinși, cruzi și implacabili sunt înspăimântător de nepotriviti să poarte haine clericale. Poate artiștii ar fi putut să înfățișeze altfel scena. Mi-o închipuiam ca totul altfel, când am citit piesa. Iar după ce Sfânta a fost arșă pe rug, sunt de relevat două momente:

I. Satisfacția plină de mândrie, bucuria reținută, dar biruitoare a lui Warwick. Demetriad a fost în clipele acelea într'adevăr neîntrecut. II. Convertirea lui Stogumber. D. Sârbu a înfățișat dramatismul cel mai stăpânitor al celui ce-și recunoaște greșala. Înfiiorarea muștrării de cuget și a noiei înțelegeri, le-am simțit intens, redată de acest mare artist.

Regele-manechin a fost d. Valentineanu, care a știut să susție egal un rol caricaturizat și dificil.

Relev justetea și emoționanta finețe a rolului interpretat de d. Băltățeanu; energia și entuziasmul d-lui Dumitrescu; cumpăneala d-lui Calboreanu; firescul d-lui Athanasescu.

Despre montare, am toate cuvintele bune.

B. CECROPIDE

Sărbătoriri

Pentru succesul comediei sale *Manechinul Sentimental*, poetul Ion Minulescu a fost sărbătorit de Societatea Autorilor dramatici. Au ținut discursuri: d. Caton Theodorian, președintele S. A. D. R., care a adus un călduros omagiu poetului de fantezie și neastâmpăr al „Romanelor pentru mai târziu”, și d. Al. Lapedatu, ministru al artelor, care a insistat mai ales asupra sincerității romanului „Roșu-Galben și Albastru”.

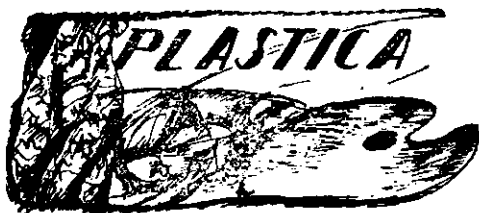
*

Cu prilejul succesului ultimii sale expoziții plastice și al numirii ca inspector general al artelor, d. I. Teodorescu-Sion, a fost sărbătorit printr'o masă colegială, la care au participat și miniștrii artelor.

*

Conform tradiției, S. A. D. R. a sărbătorit pe d-na Maria Filoti, societară a Teatrului Național pentru concursul ce a dat literaturii dramatice originale.

Marius Bunescu

Nu mi-a fost hărăzit nici odată să înfățișez o atât de neașteptată contrazicere între înfățișarea fizică a unui artist și cea ce se ascunde, ca mișcare sufletească, sub această înfățișare.

Cu trupul său de gospodar voinic, pe care stă, altoit cu strășnicie, un cap rural cu chelie și, în vârful nasului cărnos, o alunică, în echilibru, ca un bob de năhut, — *Marius Bunescu*, îți face, la prima vedere, impresiunea unui „om cum se cade”, adică a unui domn grav, care, în deosebire, e cuprins de o subită nedumerire, de o inexplicabilă teamă, de o doborâtore superstiție, în fața unui element neprevăzut și cu totul străin de preocupările imediate ale vieții, — cum de pildă un tablou, o conferință, un sonet, o mlădiere, vapoasă, de balerină.

Fără să vrei, îți întinzi mâna cu solemnitate și, din condescendență, aștepti, respectuos, să fii interogată.

Dar *Bunescu* tace.

Dacă, potrivit politeței comune, îl stârnești la vorbă, el îți răspunde, cu o cum-pătată distrare, monosilabic.

Pricepi, dela un timp, că ai de-a-face cu un timid.

Apoi, fără multe eforturi, descoperi la el o modestie care te descumpănește.

Când aduci vorba, pe departe, de tablourile lui, *Bunescu* se îmbujorează ca un copil, în fața unui dascăl aprig... dar, pe dată, masca i se topește, ca la miresele curate pășind peste pragul primului ietac, într-o paloare impresionantă.

Nu-ți vorbește nici odată rău de alții — și nici bine despre el.

Fuge de ispita bătațiilor verbale, și are, pentru comploturile de cafea, o oroare organică.

E, în relațiile lui cu camarazii — și cu toată lumea — de o punctualitate și de o corectitudine, care, pentru corecturile balcanice, devine jignitoare.

Astfel, și-ai putea închipui arta lui meticuloasă și ireproșabilă, dar dezbrăcată de o înaltă senzibilitate și de un tâlc adânc și tulburător.

La cel dintâi contact cu opera omului acestuia, desmintirea vine repede și definitivă.

Pornit din țară cu nostalgia albelor alge marine și cu suvenirul de argint al bălților dunărene, *Bunescu* a zăbovit vreme îndelungată în atelierul germane, unde, odată cu abecedarul meșteșugului pictoricesc, a învățat respectul pentru artă și stima pentru amatorul de frumos.

Germania însă, cu ucenicia ei aspră, cu tehnica ei calculată, cu concepția ei plastică, din care *fantazia chromatică* este, dacă nu alungată, în cazul cel mai fericit abia suportată — n'a putut decât întârzia desăvârșirea lui *Bunescu*.

Dar arta lui *Marius Bunescu* a fost de mult curățată de zgura tedescă, grație unei fericite întâlniri cu luminozitatea și sprinteneala impresionismului francez, în special cu acela al lui *Sisley*, cu care *Bunescu* are o netăgăduită afinitate sufletească.

Am avut multă vreme convingerea că *Bunescu* va rămâne în faza impresionismului pur, de acum 4—5 ani.

Timpul însă, dar mai vădit activitatea concentrată a artistului și înclinarea lui pentru meditațiune, ne-a adus tuturora o surpriză vie.

Cronica muzicală

Concertul simfonic al Societății «Musica». — Concertul de lieduri ale lui Weingartner dat de tenorul Stroescu acompaniat de autor

Consemnând în această rubrică de cronică interesul pe care-l trezește în mersul culturii noastre muzicale mulțimea de concerte ce a luat un viu avânt cu începutul anului, nu însemnează că trebuie să trecem cu vederea criteriul estetic, care este primordial și singurul hotărâtor în judecarea producției artistice, fie vorba — în ce privește muzica — de creațiune, fie de interpretare. Din punctul de vedere cultural muzical, este de un deosebit interes să aflăm că necesitățile polifonice simțite azi de popor au determinat organizarea unei societăți de instrumentiști amatori „Musica”, a cărei a doua exhibiție orchestrală a avut loc săptămâna trecută la Ateneu într-un concert simfonic. Dar aceasta nu poate împiedica pe critic să constate nivelul artistic submediocr pe care-l înfățișează, nu atât înjgheburile ca realitate orchestrală, cât conducătorul său artistic, d. **Simeon Niculescu**.

Capriciul împrejurărilor, nesfârșită sursă de comic, a așezat concertul dirijat de d. Simeon Niculescu, între cele două simfonice ale lui Weingartner. Răsturnați în negativ tot ce spuneam despre Weingartner, — dacă și în chipul

Dela reproducerea, subtilă, firește, a unui joc optic provocat din afară și fixat pe retină — și până la exprimarea unui tumult lăuntric, a unei concepții plastice îndelung elaborate, este o cale lungă și accidentată, pe care *Bunescu* a parcurs-o încet, prudent și statornic.

El și-a cucerit, în pictura românească, o culme luminoasă și proprie, grație unei viziuni și unei sensibilități deosebite.

Ajuns, dela obiectivismul impresionist, la subiectivismul lui de astăzi, care nu exclude natura cu legile ei nestrămutate și clare — *Bunescu*, pictor eminent modern, nu înțelege să facă din arta lui un rebus, nici să epateze, sub pretextul noului, printr-o fantazie voit dezechilibrată.

El se rezumă să rămână un emotiv — unul din rarii noștri emotivi, de o emotivitate aproape feminină — fără să fi pierdut prea mult din nativa sensibilitate picturală, care imprimă unui tablou o freschetă nealterabilă, în nerv și fugă.

Dar, mai presus de toate aceste considerațiuni, *Bunescu* pasionază pentru înclinările lui către *pitorescul urban*, către poezia discretă și dezolantă a centrelor orășenești, către acel „spleen” nedefinit pe care Baudelaire l'ar fi voit în plastica romantică a vremii lui, dar pe care nu l'a aflat decât rar și imperfect:

„Et sur ces mouvantes merveilles, planait — terrible nouveauté!... tout pour l'oeil, rien pour les oreilles!... — un silence d'éternité!...”

N. N. TONITZA

EXPOZIȚII

Ateneu: Mütznér — Ionescu Doru — Pan Ioanid.

Casa Artei: Horația Dimitriu.

Muzeul Simu (atelier): Marius Bunescu.

Mozart: Hans Eder.

Cartea Românească: Stoika.

VERNISAGII

1 Martie — la „Căminul Artelor”: *Marcel Iancu și d-șoara Pătrașcu*.

5 Martie — la „Cartea Românească” — salonul „Grupul celor patru”: Fr. Șirato, St. Dimitrescu, N. N. Tonitza și O. Ilean.

acesta ni-i îngăduit o alăturare de nume, — și veți avea o parte din lipsurile ce împiedică pe d. Simeon Niculescu să mai poarte o baghetă de dirigent.

„Nu există orchestre rele; nu există de cât dirijori răi”. Dar chiar de-ar fi minunata orchestră olandeză a lui Mengelberg (dela Concertgebouw), și tot n'ar fi fost în stare să păstreze neintinate ambițiunile dirijorale ale d-lui Niculescu. — Crezând că e mai în modestele sale mijloace de realizare, d. Niculescu a înscris în fruntea programului o simfonie de Haydn. A dirija Haydn nu este o întreprindere sigură de izbândă. Paul Bokker, marcel critic, în fruntea urărilor muzicale de anul nou punea pe următoarea: „Un capelmăistru care este foarte renumit și totuși poate dirija o simfonie de Haydn”. Or, vezi Doamne, d. Niculescu tocmai pentru că nu e foarte renumit, poate dirija o simfonie de Haydn...

Incolo, peștișul amestec de soliști de pe program a fost pe gustul publicului. Tenorul Rabega a cântat cu devotată atențiune liniile melodice unduioase și potolite din „Rugăciunea” scrisă cu îndemânatece procedee tehnice de tânărul **Grigore Cugler**. Eliza Băicoianu, sarguitoare, corectă și de o probitate artistică foarte distinsă, a cântat **Cântecul de leagăn**, discrete estompări de lirism românesc, cu acompaniamentul de coarde schițat de autor compozitorul C. Brăiloiu. Ian la sfârșit violonistul **Const. Nottara** a cântat concertul de **Meldelssohn**, în aceeași atmosferă de mediocritate, neseriozitate și vinovată întinare a cultului muziciei.

Nici scara de lieduri numai de-ale lui Weingartner cu tenorul **Stroescu** și autor la pian, nu poate fi iertată. Eclectismul componistic al marelui dirijor rar ajunge să creeze ceva cu adevărat remarcabil sau interesant în genul liedului. Spectacolul prezenta interes numai prin faptul că abilitățile mănuiilor de baghetă se resemna tihnit și — am zice — micșorat, pe scaunul de acompaniator la pian. Sala căpătase un aspect cu totul particular în care trona vestmântul de tenor al lui **Stroescu**. „Truc”-urile vocale ale tenorului isbutiau totuși să ridice aclamațiuni, pentru interpreți, dar nu să schimbe atmosfera de nedumerire pe care iarăși, alte preocupări și alte criterii decât cele strict estetice, o impuseseră auditorului. Să ne fie, deci, îngăduite aceste întristătoare gânduri, mai ales în cece privește personalitatea impozantă a maestrului de baghetă pe care în entuziasmul nostru pentru marea sa artă, dirigențială îl numiam, fără rezerve, „pontifex maximus al cultului Euterpei”. Dar, — suum cuique.

G. BREAZUL

- 14 FEBRUARIE, 1821:** A murit Petru Maior.
- 15 FEBRUARIE, 1834:** S'a născut în Piatra Neamț istoricul V. A. Urechia.
- 1840:** S'a născut în Craiova Titu Maiorescu.
- 1851:** S'a născut în Iași Spiru Haret.
- 1872:** Apare la București revista „**Tranșacțiuni literare și științifice**” sub conducerea lui D. A. Laurian și Ștef. C. Michaellescu.
- 1876:** Apare în București „**Revista literară și științifică**” condusă de B. P. Hașdeu și Dr. Brândză.
- 1892:** Apare în București „**Revista Societății Tinerimea Română**” condusă de A. I. Șonțu.
- 1901:** Apare în Iași revista „**Mișcarea literară și artistică**”.
- 16 FEBRUARIE, 1836:** S'a născut la Hotin în Basarabia B. P. Hașdeu.
- 17 FEBRUARIE, 1884:** Ionescu-Gion a ținut o conferință la Ateneul Român din București despre „**Elementul pitoresc în cronicile române**”.
- 18 FEBRUARIE, 1859:** S'a născut în Bocșa-Montană (Banat) publicistul C. Diaconovich.
- 1881:** S'a născut în Brașov, dr. Alexandru Bogdan.
- 1923:** A murit în Iași cunoscutul muzicant și etnograf, Teodor T. Burada.
- 19 FEBRUARIE, 1865:** S'a născut în satul Rudăria (Ardeal) istoricul dr. Ion Sârbu.
- 20 FEBRUARIE, 1836:** S'a reprezentat la Iași pentru prima oară în limba română opera „**Norma**” tragedie lirică compusă de F. Romani, muzica de Bellini, tradusă în românește de Gh. Asachi și tipărită la Iași în „**Institutul Albinei**”.
- 1866:** Em. Krețulescu a vorbit la Ateneul Român din București despre „**Eloquență**”.
- 1878:** Gh. Sion a vorbit la Ateneul Român din București despre „**O poemă epică din secolul trecut intitulată „Tiganaida**”.

Reviste și ziare

EDUCAȚIA UNUI PRINȚ

In chip de scrisoare către „un smerit preot de sat”, d. C. RADULESCU-MOTRU, publică în Ideea Europeană, (VII, 182; 15 Ianuarie 1926) observațiuni în legătură cu renunțarea prințului Carol. După ce se rapoartă la cazuri din istorie, urmează despre lipsurile educațiunii prințului Carol:

La noi, cucernice părințe, a fost și mai rău, cu școala prințului Carol. Nu numai că deprinderile care trebuia să i se dea nu i s'au dat, dar din potrivă, i s'a dat acelea care nu trebuia să i se dea. Marile adunări obștești, dela jumătatea secolului trecut, au uitat să prevadă printre desideratele Țării, pe acela că moștenitorul tronului este obligat să aibă o educație ferită de obiceiurile curților orientale. S'a crescut prințul ca un vlăstar de pașă oriental. A avut o poftă, i s'a îndeplinit; a avut o ieșire inconvenabilă, s'a făcut haz; a arătat o slăbiciune care putea să-l pună în rândul vicioșilor de mâine, a fost încurajat. Lănia de conduită pe care o urmează slugile dela stăpânii lor în Orient, și pe care au urmat-o vechii noștri ciocoi față de beizadele, a fost și linia de conduită a celor ce veneau în contact cu prințul nostru. Se încurajau slăbiciunile prințului, pentru ca mai târziu să se tragă foloase din acaparea lui.

În chipul acesta, era firesc să se întâmple aceea ce s'a întâmplat. În loc să se înfigă în sufletul prințului deprinderile care l'ar fi făcut destoinic să urmeze lui Carol I și Ferdinand I, i s'a dat libertatea să-și croiască el singur deprinderile. În libertate nu se croiesc însă deprinderile care ajung la stăpânirea de sine prin împlinirea datoriei, ci mai curând deprinderile care măgulesc vanitatea eului prin împlinirea bunului plac. În locul unui prinț pregătit să continue, cu orice preț, misiunea Hohenzollernilor de Simaringen în România, a ieșit un prinț cu bune intențiuni, dar fără o voință formată. Dela primul conflict cu oamenii, cu împrejurările sau cu propriul său sentiment, indiferent cu cine, el a fost învins! Avea planuri mărețe..., soptesc acela cari i-au stat împrejur. Planuri mărețe, fără o voință puternică și calculată este tot ce poate fi mai desavantajos pentru un viitor

rege. Acestea sunt bune pentru un bărbat politic din partidele din stânga. Regele, în vremea noastră, își are o misiune specială, prevăzută prin legile Țării, și care nu se acomodează cătuș de puțin cu rolul de improvizator. Improvizator poate fi oratorul sau aventurierul de ori și ce categorie, dar nu un rege. Treburile publice nu se conduc ca o partidă de vânătoare.

Și astfel, n'a fost să fie prințul Carol regele nostru, fiindcă educațiunea lui a fost o piedică, în loc să fie sprijin bunelor dispoziții. Mediul nostru politic, viciat din trecut, a isbutit să covârșească vocațiunea unui membru al Casei de Hohenzollern Sigmaringen. Rugina a fost mai tare ca oțelul. Avem, în sfârșit pe primul Hohenzollern, om ca toți oamenii. Nimic mai nivelator decât mediul de petrecere al Bucureștilor...

PSALMI MODERNI

In Lumea (II, 47; 31 Ianuarie 1926) d. T. ARGHEZI continuă publicarea psalmilor, despre cari am mai amintit aici — interesantă altoire a prețiozității moderne în trunchiul milenar al poeziei biblice:

PSALM 10

Sînt vinovat că am rivnit
Mereu numai la bun oprit.
Eu am dorit de bunurile toate.
M'am strecurat cu noaptea în cetate
Și am prădat-o 'n somn și 'n vis,
Cu brațu 'ntins, cu pumnii 'nchis.
Pasul pe marmur tăcut,
Călca lin, ca 'n lut.
Steagul nopții, desfășat cu stele
Adăpostea faptele mele
Și adormea străjerii 'n uliți,
Răzimați pe suliiți.
Iar când plecam călare, cu trofee,
Furasem și câte-o femeie
Cu părul de tutun,
Cu dudu țîții neagră subț zăbun.
Ispitele ușoare și blajine
N'au fost și nu sunt pentru mine.
În blidul meu, ca și în cugetare
Desprins-am gustul otrăvit și tare.
Mă scald în ghiață și mă culc pe stei,
Unde e beznă frămînt scînteii,
Unde-i tăcere scutur cătușa,
Dobor cu lanțurile ușa.

Buletin bibliografic săptămânal*)

de AL.-SADI IONESCU

34 DREPT.

- Antonescu (Nicolae Em.).** — Prescripția în dreptul civil. București, (Tip. **România Nouă**), Th. I. Voinea), 1926, 336 p. Lei 150.
- Anca (Dr. Justin Leontin).** — Compendiu de drept comercial, coprinzând un rezumat teoretic și practic a normelor de drept comercial, cambial și de faliment în vigoare în Transilvania. Cluj, **Curtea de Apel**, 1925, 555 p.
- Anuarul Asociațiunilor și fundațiunilor recunoscute Persoane juridice.** București, **Ministerul Justiției**, 1925, 595 p.
- Hamangiu (C.).** — Codul civil adnotat cu textul art. corespunzător francez, italian și belgian cu trimiteri la doctrina franceză și română și jurisprudența complectă dela 1868—1925. Cu colaborarea, în ceea ce privește Doctrina și Jurisprudența mai re-

centă, a d-lui N. Georgescu. Vol. II—III. (Art. 644—1531). București, **Universala**, Alcalay & Co., 1925, 2 vol., VIII+744 p. Lei 400 (I); VIII+716 p. (II) Lei 400.

- Hamangiu (C.).** — Codex Romaniae urmate de un index alfabetic general al tuturor codurilor. București, **Cultura Națională**, 1926, 938 p. Lei 350.
- Solomonescu (George).** — Studii de drept penal. I. Despre infracțiunile imposibile. Cu o prefață de d. Julian Teodorescu. București, (Tip. **Inchisorii Văcărești**), 1925, 207 p. Lei 80.

4 FILOLOGIE.

- Pajură (C.).** — Lexicon oltenesc. Turnu-Severin, (Tip. **L. I. Niculescu & Ion N. Boineagu**), 1925, 22 p. Lei 7.
- Pascu (George).** — Dictionnaire étymologique macédo-roumain, I. Les éléments latins et romans. Iași, (Tip. **„Cultura Națională”**, Bucarest), 1925, 235 p. Lei 600.
- Popa-Lisceanu (G.).** — Romanica, Studii istorice, filologice și arheologice. București, **Casa Școalelor**, 263 p. + 3

stampe + hartă. Fig. Lei 55 (Biblioteca secundară No. 49).

- Scriban (August).** — Gramatica limbii românești (morfologia) pentru folosița tuturor. Edițiunea întâia. Iași, (Tip. **„Viața Românească”**), 1925, 204 p. Lei 45.

8. LITERATURA

- Lovinescu (E.).** — Figuri ardeleni. Octavian Goga, L. Rebreanu, T. Maiorescu, Șt. O. Iosif, I. Agărbiceanu, Ilarie Chendi. Arad, **Librăria Diecezană**, 1925, 157 p. Lei 15. (Biblioteca Semănătorul Nr. 125—127).

a) Poezie.

- Mateevici (Al.).** — Poezii publicate cu o prefață de Petre V. Hanes. București, **Casa Școalelor**, 1926, VII, + 128 p. Lei 25.
- Murășanu (Teodor).** — Lumini suflate de vânt (versuri). Arad, **Librăria Diecezană**, [1925], 111 p. Lei 10. (Biblioteca Semănătorul Nr. 114—115).
- Alexandrescu (Gr. M.).** — Fabule. Arad, **Librăria Diecezană**, 1925, 111 p. Lei 10. (Biblioteca Semănătorul nr. 132—133).

b) Teatru.

- Constantinescu (Locot. I.).** — Pui de lei, poem eroic în versuri în două acte

*) A se vedea tabloul clasificăției zecimale din nr. 1.

Cînd mă găsesc în pisc
Primejdia o caut și o isc.
Mi-aleg poteca strîmtă ca să trec,
Ducînd în cîrcă muntele întreg.
Păcatul meu adevărat
E mult mai greu și neierat.
Cercasem eu, cu bățul meu,
Să te răstorn pe tine, Dumnezeu!
Tilhar de ceruri, imi făcui solia
Să-ți jefuiesc cu vulturii tîria.
Dar eu rîvnind în taină la bunurile toate,
Ți-am auzit cuvîntul, zicînd că nu se
[poate.

SECETA LITERARA, DUPA D-L IBRAI- LEANU

D. DEMOSTENE BOTEZ a publicat în ultimele două numere din Adevărul Literar două convorbiri cu d-nii Mihail Sadoveanu și Ibrăileanu. Interesante, prin personalitatea celor interogați, interviurile aduc precizări din cele mai prețioase pentru dezbaterile literaturii române de azi.

Impresia pe care o au contemporanii întotdeauna că literatura e în secetă, se datorește și unui fenomen de perspectivă: Scriitorii „mari” niciodată nu sunt așa de mari pentru contemporani ca pentru posteritate. Shakespeare, Racine, Balzac, sunt pentru noi un fel de semizeu, dar pentru contemporanii lor erau niște oameni ca toți oamenii.

Scriitorii mari, așa dar, sunt totdeauna în trecut. Și cum trecutul e foarte lung în raport cu prezentul, comparația este zdrobitoare și cantitativ nu numai calitativ, căci fără să voim noi, comparăm prezentul cu tot trecutul.

(Într-o clipă de pauză îmi arunc ochii pe rafturile lungi și suprapuse cu cărți, cu operele trecutului, ca pe-un tablou sinoptic și demonstrativ al unei idei).

În vremea lui Caragiale, Vlahuță, Delavrancea, Coșbuc, Duiliu Zamfirescu, Maiorescu, Gherea, exista, pentru contemporani, secetă literară. Acești scriitori nu erau pe-atunci „marii” scriitori de azi. Înaintea lor fusesse Eliade, Carlova, Alexandrescu, Alecsandri, Kogălniceanu, Bălcescu, Negruzzi, Odobescu și toți cei cântați de Eminescu în „Epigonii”, scriitori glorioși, — cu atât mai „mari” cu cât nu prea erau cetiți, — și acum în vremea lui Caragiale era „secetă” — și doar producția acestei epoci era, în sine, una din cele mai estetice din întreaga literatură română.

Azi nici un scriitor nu are prestigiu

de semizeu, — nici chiar d. Sadoveanu. (D. Sadoveanu scrie mereu, îl vedem pe uliță, etc., e un om).

Eu socot că în acest moment când avem scriitori ca Sadoveanu, Pătrășcanu, Cezar Petrescu, Jean Bart, Rebreanu, d-na Papadat-Bengescu, Ionel și Al. O. Teodoreanu, Agirbiceanu, Lucia Mantu, Brăescu, d-ra Stahl, Gib. Mihănescu, Aderca, Mironescu, Arghezi, Topârceanu, Blaga, Codreanu, Minulescu, Philipide, Otilia Cazimir, Pillal, Maniu, Crainic, Dumneata și alții, nu suntem în secetă literară.

Dar acești scriitori n-au aureola trecutului, n'au murit, nu i-am plîns, tămăiat, studiat în monografii, editat, critic, etc... și deci... nu contează mult!...

Firește azi n'avem un poet ca Eminescu. Dar Eminescu este un accident.

N'avem un observator ca I. Caragiale. Dar gîndește-te la numele de mai sus; câți scriitori, ce varietate! Și totuși impresia este că: a fost odată — dar azi e sărăcie, secetă, etc.

În comparație cu literaturile apusene desigur suntem „în secetă” mare, dar comparația trebuie s'o facem cu epocile noastre literare anterioare, nu cu Occidentul.

În secetă, am fost imediat după războiu. Pe-atunci nu apăruseră scriitorii noi de azi, iar cei vechi tăceau. Regret că tac și acuma doi, încântătorul Brătescu-Voinesti, pe care l-am văzut anul trecut, viguros, viu, plin de vervă. (De cetace?!). Și Galaction, artistul de rasă... Dar cu Galaction e altă vorbă. Și nu eu am să-i reproșez că pune pe un plan superior al meșteșugului de scrib, problema raportului dintre el și infinit...

ALFONS CASTALDI

In „Cuvîntul”, d. Nichifor Crainic scrie aceste emoționante rânduri despre marea personalitate modestă a compozitorului lui „Marsyas”:

Orchestra din Chicago, sub conducerea vestitului dirigent Frederic Stock, a executat în Decembrie poemul simfonic al lui Alfons Castaldi: **Marsyas**. Știrile ce ne-au căzut sub ochi, de peste ocean, vorbesc de un succes care egalează cu o revelație pentru americani. Între altele, Frederic Stock scrie autorului lui **Marsyas**, crezându-l probabil tînar la începutul carierii, că îi prevede pe curînd o celebritate mondială.

La cafenea, unde trece să-și încăl-

zească cu o ceașcă de șvarț, oboseala lecțiilor zilnice, l-am văzut pe Alfons Castaldi, după acest succes de departe indulcindu-și melancolia iremediabilă cu o undă de bucurie copilărească. Bucuria succesului și, mai ales, speranța unui cec de câțiva dolari — onorariul de autor pe care îl așteaptă dela Chicago. Fiindcă, mai mult bolnav decât sănătos, izolat și demoralizat de golul friguros dimprejurul lui, Castaldi, ca mai toți marii artiști, e prea dezarmat în fața vieții ca să nu lupte, dezamăgit, cu o sărăcie continuă și fără leac.

Sunt nevoit să mă folosesc de această nedelicatete față de discreția acestui om trist care e arhitectul sonor al operei simfonice **Marsyas**, pentru a sublinia că prezența lui printre noi e o neîntreuptă muștrare mută ce se aruncă îngratitudinii noastre. Popor care n'am suferit niciodată de excesul recunoștinții față de binefăcătorii, lui Alfons Castaldi i-o dovedim cu o supra măsură. E un sfert de veac de când italianul acesta — sau mai just: fostul italian — aclimatizat în România, și-a câștigat prin trudă zilnică, printr'o inteligență strălucitoare și printr'o erudiție pe care nimeni nu i-o poate egala, titlul de ctitor în cultura românească.

Alfons Castaldi e profesorul care a pus bazele științifice ale învățămîntului simfonic în România. El a creat din haos școala muzicală românească. Dela fanfara celor „șapte găște potcovite” ne-am ridicat dintr'odată, prin el, la nivelul european al artei. Acel bloc de frumusețe sonoră, **Marsyas** apărea acum aproape douăzeci de ani ca să rămână exemplul de perfecțiune pleiadei de tineri compozitori români, elevi ai lui Castaldi.

Cînd St. O. Iosif a fixat în strofe eroice avîntul României tinere ce voia să-și prindă în brațe idealul, Alfons Castaldi a înaripat vorbele poetului cu melodia pe care nu e glas în țara aceasta să n'o fi cântat. Marșul **La Arme!** l'a contopit pe Castaldi cu sufletul patriei românești. În altă parte, oriunde, o faptă ca asta ar fi smuls, spontan, o răsplată națională. Dar la noi?! St. O. Iosif n'are nici până azi măcar un bust sau o cruce de marmoră pe mormînt. Alfons Castaldi, creatorul științei și al școlii simfonice românești, profesor un sfert de veac și cântăreț al clanului național, abea a obținut, mai alaltăeri, dreptul de cetățean român!

și apoteoză. București, (Tip. „Poporul”, Nicolae C. Georgescu), 1926, 18 p. Lei 20.

c. Roman. Nuvelă.

Archip (Ticu). — Colecționarul de pietre prețioase, nuvele. București, (Tip. „Lupta”, Nicolae Stroilă), [1926], 205 p. Lei 45.

Costin (Lucian). — Basme, istorioare, legende și anecdote. Ediția I. Timișoara, **Cartea Românească**, 1926, 23 p. Lei 10.

Demetrius (V.). — Norocul cucoanei Froasa, nuvele. București, **Universala**, Alcalay & Co., [1926], 188 p. Lei 40.

Gârleanu (Em.). — O lacrimă pe o geană, nuvele și schițe postume. Ediția II-a. București, **Universala**, Alcalay & Co., 1926, 302 p. Lei 60.

Mănculescu (Al.). — Tudor Dragomir (povestiri). Arad, **Librăria Diecezană**, 1925, 119 p. Lei 10. (Biblioteca Semănătorul Nr. 109—110).

Negru (Mihail). — O poveste de iubire. București, **Universala**, Alcalay & Co., [1926], VI — 229 p. Lei 15. (Biblioteca pentru toți 1054—1056).

Zamfirescu (Duiliu). — Tănase Scatiu. Roman. Ediția patra. București, **Universala**, Alcalay & Co., [1925], VI—

156 p. Lei 10. (Biblioteca pentru toți 259—260).

d) Literatură străină.

Duși (Milo). — Nderi Dramă nă 3 pamje. Constantza. **Dodona**, Gjergj D. Dubani, [1926], 104 p. 1 leu aur.

Protopopescu (Dragoș). — Pagini engleze. București, **Cultura Națională**, [1925], 287 p. Lei 120.

e) Literatură străină tradusă.

Daudet (Alphonse). — Aventurile lui Tartariu din Tarascon. Traducere de Lia Hârșu. București, **Universala**, Alcalay & Co., [1925], VIII—147 p. Fig. Lei 10 (Biblioteca pentru toți 394—395).

Maupassant (Gui de). — Domnișoara Fifi. Traducere de Haralamb G. Lecca. București, **Universala**, Alcalay & Co., 1925, 118 p. Fig. Lei 10. (Biblioteca pentru toți 519—519 bis).

Goethe. — Ifigenia în Taurida. Dramă în versuri iambice. În românește de Virgil Tempeanu. Arad, **Librăria Diecezană**, 1925, 110 p. Lei 10. (Biblioteca Semănătorul Nr. 107—108).

Aristofan. — Broaștele. Comedie tradusă în versuri de Ioan Bilețchi-Albescu. București, **Casa Școlilor**, 1925, 143 p. Lei 23 (Biblioteca auto-

rilor clasici greci și romani Nr. 34). **Karkavitză** (A.). — Puterea mării, icohana și alte nuvele. Traduse din grecește de Vasile Costopol. București, **Universala**, Alcalay & Co., [1926], 84 p. Lei 5. (Biblioteca pentru toți 926).

Pirandello (Luigi). — Șalul negru. În românește de Alex. Marcu. București, **Adevărul**, [1925], 32 p. Lei 4. (Lectura nr. 47).

Sienkiewicz (Enric). — Quo Vadis, roman din timpurile primilor creștini. București, **Albina**, [1926] 445 p. Lei 70.

Artzibasew (M.). — Precursorul. În românește de R. Clemente. București, **Adevărul**, 1925, 32 p. Lei 4. (Lectura nr. 45).

Dostolevsky (Th.). — Spovedania lui Stavroghin. Jurnal inedit. București, **Rampa**, 1925, 42 p. Lei 5.

Lermontov (M.). — Un erou al timpului nostru, roman. Tradus de B. Marian. București, **Universala**, Alcalay & Co., [1925], 285 p. Lei 15. (Biblioteca pentru toți 435—436 bis).

91 GEOGRAFIE.

Karácsonyi (Janos). — Orosz-szlay Iakosok Erdébyben, Lugos, (Ny-om **Husvéth os Hoffer**), 1925, 14 p.

E C O U R I

REDAȚIONALE

□ In numărul viitor vom publica o interesantă năvelă, a d-nei Natalia Negru: „Un arcopag“, al cărei interes documentar nu va scăpa nimănui. Evocarea unor recente vremuri literare și a eroilor lor, e făcută cu mult tact și cu o artă desăvârșită.

□ In numerile viitoare vom publica poeme inedite din d-nii Ion Pillat, D. Nanu, A. Cotruș, Al. T. Stamatiad, G. Talaz, N. Milcu, poeme inedite de Artur Enășescu, schife și nuvele de G. Brăescu, M. Celarianu, Vintilă Russu-Sirianu, cronici germane, engleze, franceze, etc.

□ In numărul viitor vom publica o poștă a redacției cu răspunsuri până la zi, pentru toți corespondenții cari ne-au solicitat și cari intră în prevederile minime ale rubricii.

ICONOGRAFIE

□ Desenele d-lor: N. Davidescu, Tudor Vianu, Ion Barbu, Ștefan Nenișescu și Perpessicius, din n-rul de față sunt datorite pictorului Ștefan Dimitrescu.

SCRIITORII

□ D. Caton Theodorian tipărește în editura literară a Casei Școalelor o piesă de teatru, în 3 acte Stăpâna, care s'a jucat la Teatrul Național. Apare peste puțin timp în librării.

□ D. Caton Theodorian lucrează la o nouă piesă de teatru, în 4 acte: Greșala lui Dumnezeu.

S. S. R.

□ Duminică, 14 Februarie, ora 6 p. m. are loc în aula Fundației Carol I după a doua și ultima convocare, adunarea generală extraordinară a Societății Scriitorilor Români. La ordinea zilei: Ratificarea eliminărilor de membri și acordarea celor 7 premii literare.

PREMIU

□ „Societatea Scriitoarelor Române“ a acordat un premiu de 2000 lei pentru cea mai bună năvelă, d-soarei Sanda Movilă, autoarea delicatului volum de versuri: Crinii Roșii. Lucrarea premiată se numește: Pentru Myriam cea de acum două mii de ani și de astăzi.

POESIS

□ Joi, 18 Februarie a. c., d. Nicolae Ionescu, profesor universitar, va vorbi în ciclul literaturii franceze, organizat de „Poesis“ despre Charles Peguy.

VIATA LITERARA

□ Sâmbătă 20 Februarie a. c. apare revista „Viața literară“, organ săptămânal de critică și informație literară, condus de un grup de scriitori, sub direcțiunea d-lui G. Murnu, profesor universitar și membru al Academiei Române.

REVISTE

□ Adevărul literar de Duminică 7 Februarie aduce pe lângă nuvele de d-nii M. Sadoveanu, Ștejar Ionescu, un eseu despre „Poezia pură“ al d-lui Paul Zarifopol și un foarte judicios comentariu al d-soarei Otilia Cazimir asupra premiilor literare și câtorva din misterele lor. Bănuiala că preferințele noastre ar merge către opera așa de matură, de viguroasă și de artistică a d-lui Gib. I. Mihaescu, ne cinstește în deosebi. E o preferință ceva mai de demult, înainte ca d-sa să fi început a scrie la „Viața Românească“.

□ Intr'o admirabilă execuție tipografică, operă a institutului de arte grafice „Ramuri“ din Craiova a apărut nr. 1 (an. XX) pe Ianuarie 1926 din revista Ramuri—Drum Drept. Din sumarul bo-

gat: Duppă „Sămănătorul“ de N. Iorga; Iertare (poezie) de Elena Farago; Despărțirea, fragment din romanul „Intunecare de Cezar Petrescu; Tradiționalismul de D. Tomescu.

Asupra nedumeririi noastre și asupra convingerii d-lui D. Tomescu că opera d-lui Rebreanu ar reprezenta crezul sămănătorist, deocamdată meditam. Vom reveni.

EXPOZIȚII

□ Expoziția sculptorului Jalea (Căminul Artelor) — Regina Maria, Calea Victoriei 83 se închide Luni, 15 Februarie.

CONFERINȚE

□ Casa de cetire a școlii elementare de comerț No. 4 pe anul 1926 a organizat următoarele conferințe: Duminică 7 Februarie Invățături din marea industrie modernă, de profesor Al. Sorescu; Duminică 14 Februarie, Birul și origina lui, de d. docent universitar I. Vlădescu; Duminică 21 Februarie, Organizarea culturală și economică a Poloniei, de d. profesor G. Lefteriu; Duminică 28 Februarie, Viața Oceanului, de d. profesor N. Ioan; Duminică 7 Martie, Cultura cauciucului, de d. profesor V. Hilt; Duminică 14 Martie, Voiozii și doamnele române cu talent literar, de d. profesor G. Marinescu; Duminică 21 Martie, Despre comercianți, de d. profesor N. Danielopol; Duminică 28 Martie, Cooperația în școală, de d. profesor I. Constantinescu. Vor mai urma conferințele d-lor profesori universitari: Sp. Iacobescu, Gh. Tașcă, C. Bunghețeanu, care se vor anunța ulterior.

TEATRALE

□ La Teatrul Național se repetă Apostolii, piesă în 3 acte de d. Liviu Rebreanu, sub regia d-lui V. Enescu.

□ In actuala stagiune a Teatrului Național se va reprezenta și Neptelul („Le Secret de Polichinelle“), comedie în 3 acte de Pierre Wolf.

□ Săptămâna aceasta va avea loc la Teatrul Regina Maria premiera piesei Doctorul Knock de Jules Romains. Rolul principal va fi jucat de d. V. Maximilian.

□ Bătălia, piesă în 3 acte de Pierre Frondaie, după romanul cu acelaș nume al lui Claude Farrère, se va reprezenta în cursul lunii Martie la Teatrul Regina Maria.

□ In cursul actualei stagiuni Opera Română va da două premiere: Povestirile lui Hoffmann de Offenbach și Salomea de R. Strauss.

□ Cu ocazia reprezentațiilor extraordinare cu d-na Fl. Cristoforeanu, Opera va relua Fedora de Giordano.

CONCERTE

□ Duminică 14 Februarie, la ora 11 dim. va avea loc la Ateneu: Concertul Asociației muzicanților instrumentiști.

□ Luni 15 Februarie, ora 9 seara, d. Leon Sirota dă un concert de piano la Ateneu.

□ Miercuri 17 Februarie, la Ateneu va avea loc concertul de piano al d-nei Corina Sfetea.

□ Luni 22 Februarie la Ateneu va fi concertul „Filarmonice“.

SEZATORILE S. S. R.

A patra șezătoare (Sâmbătă, 20 Februarie). Conferință: Nichifor Crainic, Lucian Blaga, Adrian Maniu, Ion Pillat, Camil Petrescu, Cezar Petrescu, Liviu Rebreanu, Vintilă Russu-Sirianu, Ionel Teodorianu, V. Voiculescu.

MEMBRII ACTIVI AI S. S. R-ULUI

Comisiunea însărcinată de adunarea generală a S. S. R., a stabilit, făcând eliminările de rigoare, următoarea listă de membri ai Societății Scriitorilor Români. Adunarea generală din 14 Februarie a. c. va decide:

Adamescu Gheorghe, Agârbiceanu Ion, Ardeleanu Carol, Arghezi Tudor, Băgulescu G., Banu Constantin, Barbu Ioan, Bârsan Zaharia, Bart Jean, Bassarabescu A. I., Bascovici Șerban, Batzaria Nicolae, Beza M., Blaga Lucian, Bogdan-Duică G., Botez Demostene, Boureanu Eugen, Brăescu Gheorghe, Brătescu-Voinăști I. Al., Budurescu Nicolae, Busuioceanu A., Buzdugan Ion, Caragiale Matei Luca, Caraiivan Virgil, Cazaban Al., Ciocârlan Ion, Ciomac Em., Ciura Al., Codreanu Mihail, Condiescu M. Nicolae, Cotruș Aron, Crainic Nichifor, Cruceanu Mihail, Culea Apostol, Cunțan Maria, Danș Ludovic, Davidescu Nicolae, Demetrius Vasile, Dominic A., Donici Leon, Dragnea Radu, Dragomiresca Laura, Dragomirescu Mihail, Dragoslav Ion, Dulfu Petre, Dunăreanu Nicolae, Eftimiu Victor, Făgețel Const., Farago Elena, Floru Igena, Foti Ion, Froda Scarlat, Fulmen A., Furtună Horia, Galaction Gala, George Ion Al., Giurescu Const., Goga Octavian, Gorovei Artur, Gorun Ion, Gregorian George, Herz A. D., Hodoș Alexandru, Hodoș Constanța, Ibrăileanu G., Jean Al. V., Iov D., Isac Emil, Karnabat D., Lovinescu Eugen, Lungănu Mihail, Lupeanu Al., Mândru A., Maniu Adrian, Marino-Moscu Constanța, Militaru Vasile, Miliian Claudia, Minulescu Ion, Moldovanu Corneliu, Mora Mihail, Moșoiu Alfred, Munteanu Donar, Murnu George, Nădejde Iosif, Nădejde Sofia, Nanu D., Negru Mihail, Negru Natalia, Nenișescu Șt., Obedenaru Al., Ortiz Ramiro, Pallady G., Perpessicius (Panaitescu D.), Papadat-Bengescu Hortensia, Pătrașcanu D. D., Pavelescu Cincinat, Periețeanu I. Gr., Petrescu Camil, Petrescu Cezar, Pillat Ion, Poiană Volbură-Năsturaș, Pop Vasile, Popa Septimiu, Popa Victor Ion, Pora Nicolae, Protopopescu Dragoș, Pușcariu Sextil, Rădulescu Mircea Dem., Rădulescu-Niger N., Raneiti George, Ralea Mihail, Râmniceanu-Simionescu Marin, Rașcu M. Ioan, Răuleț Const., Rebreanu Liviu, Rosetti Radu D., Rofică G., Rusu-Sirianu Vintilă, Sadoveanu Izabela, Sadoveanu Marin Ioan, Sadoveanu Mihail, Sân-Giorgiu Ion, Savel Vasile, Scurtu Alexandrina, Seculici Fanny (Bucura Dumbravă), Seșeanu Romulus, Simionescu Ion, Soare Alice, Sorbul Mihail, Soricu Ion U., Speranția Engeniu, Speranția Th. D., Stamatiad Al. T., Stavri Artur, Stere Const., Stratulat George, Struțeanu Scarlat, Tărali Orest, Talaz G., Tăușeanu Gr., Teodoreanu Al., Teodoreanu Ionel, Theodorian Caton, Tomescu D., Topârceanu G., Tutoveanu G., Tzigara-Samurcaș, Valerian Ion, Vianu Tudor, Vineia Ion, Visarion I. C., Vlădescu M. G., Voiculescu V., Voinescu Romulus.

Comitetul a adăos pe lista eliminărilor pe d-nii: Băgulescu G., Budurescu N., Condiescu N., Pallady G., Poiană Volbură.

Redactor: PERPESSICIUS

